ПАГОНЯ

РЭГІЯНАЛЬНЫ АГЛЯД: ГОРАДНЯ — ВІЛЬНЯ — БЕЛАСТОК ЗАСНАВАНА Ў 1920 г.

№ 27 (41) 3—9 верасьня 1993 года *Кошт 10 рублёў*

У каго адвага, ў таго й перавага? **ЗАЦЕМКІ ПРА ДЭПУТАТА.**

КАМУНІЗМА НЯМА, а ў Маскве ўсё ёсьць. З замежных уражаньняў.

Нават чукчы з нас сьмяюцца. **АПАВЯДАЕ А. БЕЛАКОЗ.**

ПРАГРАМА ТЭЛЕБАЧАНЬНЯ на тыдзень: Менск — Варшава — Масква.

ПАЛОМНІКІ ПАЕДУЦЬ СПЭЦЦЯГНІКОМ

Як стала вядома рэдакцыі «Пагоні», урад Летувы не зьмяніў свайго рашэньня ў адносінах да колькасьці паломнікаў на сустрэчу з Папам Рымскім Янам Паўлам II.

Згодна раней выдзеленай квоце Гарадзенская эпархія атрымала 2 тысячы ўязных візаў, Пінская й Магілёўска-Менская эпархіі — таксама 2 тысячы. Усе паломнікі, якія атрымалі візы, ад 'едуць да Вільні на спэцьцягніку.

Дарэчы, па рашэньню гарадзкіх уладаў Вільні горад пад час знаходжаньня там высокай духоўнай асобы абвешчаны закрытым.

ЗАМЕЖНЫ НАВАКАІН — У АПТЭКАХ

Нядаўна на адрас аптэчнага складу Горадні прыйшла партыя навакаіну, якую даслала на Гарадзеншчыну адна дабрачынная нямецкая арганізацыя. Навакаін хутка разьмеркавалі па шпіталях і паліклініках горада.

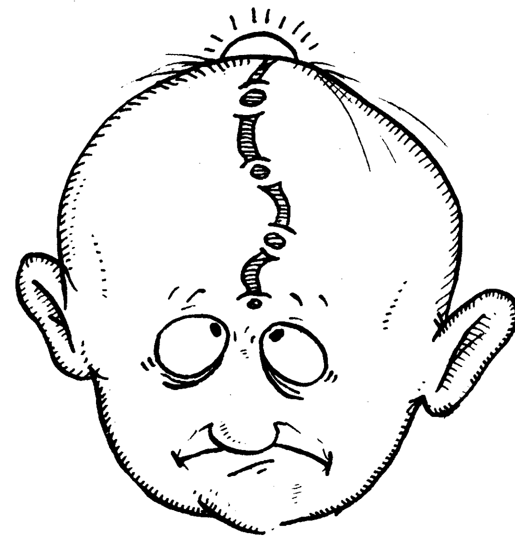
На жаль, гэта аднаразовая дапамога. Але гарадзенскія ўрачы вельмі задаволены, бо ўжо працяглы час, здаралася, не маглі рабіць самыя простыя апэрацыі.

УЛАСНЫ САМАЛЁТ

Днямі на лётным полі старога аэрапорту Горадні прызямліўся двухмясцовы спартыўны самалёт французкай авіякампаніі. Цікава, што другім пілотам прыляцеўшага самалёта быў гарадзенскі камэрсант Г. С. На запыт кар. «Пагоні» ён прызнаўся, што з маленства захапляўся авіяспортам, але зьдзейсьніць мару змог толькі стаўшы прадпрымальнікам.

Зараз ён зьяўляецца адным з фундатараў прыватнага аэраклюбу Масквы. Менавіта маскоўскія сябры параілі мецъ ўласны паветраны транспарт. Дзякуючы іхнім захадам ён зьездзіў у французкі горад Тулузу, дзе за 10 тысячаў даляраў набыў сабе вінтакрылую «цацку». На жаль, мясцовыя ўлады ня ведаюць, як зарэгістраваць набытак.

Г. У.

Візы ў Летуву

Візавы рэжым з краінамі СНД Летува будзе ўводзіць паступова: з 1 кастрычніка грамадзянам СНД, якія едуць у Летуву, візы будуць прадстаўляцца на мяжы, а з лістапада яны будуць абавязаны атрымоўваць візы ў пасольствах.

З паведамленьня Эльта.

Віленскаму Арцыбіскупу Яго Эксцэленцыі Аўдрусу Енасу Бачкусу ад беларусаў-каталікоў Віленскай арцыбіскупіі

Ваша Эксцэленцыя, да Вас зьвяртаюцца вернікі горада Вільні й Віленскага краю з вялікаю прозьбаю дапамагчы адрадзіць традыцыю набажэнства у касьцёле на нашай роднай беларускай мове. Гэтая традыцыя была груба перарваная пад час савецкай акупацыі, калі беларускія ксяндзы патрыёты былі рэпрэсаваныя. А калісьці ж у Віленскай арцыбіскупіі служылі дзесяткі беларускіх ксяндзоў, у віленскіх касьцёлах Сьв. Мікалая, Сьв. Яна, Сьв. Міхала адбываліся набажэнствы на беларускай мове, выдаваліся беларуская каталіцкія газэты, часопісы, кнігі.

Сёньня, выяўляючы жаданьне адрадзіць набажэнствы ў касьцёле на беларускай мове, мы просім блаславеньня ў Вашай Эксцэленцыі. Ласкава просім Вашага дазволу адрадзіць беларускую парафію пры касьцёле Сьв. Міхала, паколькі гэта быў апошні беларускі касьцёл, і жывуць людзі, якія памятаюць гэта.

З малітваю і пакораю спадзяемся на станоўчае вырашэньне нашае прозьбы.

«У якой мове грашым, у той жа мове й спавядацца мусім»

Узгадаўшы пра гэты запавет, віленскія беларусы-каталікі каторы ўжо раз узнавілі захады, каб дамагчыся свайго касьцёла. Нядаўнія сустрэчы з прадстаўнікамі духоўных уладаў выявілі іхнюю прыхільнасьць да гэтай спробы. Цяпер падрыхтаваны зварот да Віленскага арцыбіскупа, зьбіраюцца подпісы. Друкуем тэкст звароту, а таксама паведамляем, што ўсе ахвотныя могуць пад ім падпісацца, далучыўшыся, такім чынам, да віленскай каталіцкай беларускай грамады. Падпісныя лісты можна атрымаць у беларускіх культурных цэнтрах Вільні:

У Прадстаўніцтве беларусаў Летувы — вул. Раўгіклас, 27, тэл. 26-03-17.

У рэдакцыі «Нашай Нівы» — вул. Жыгіманту, 12-2, тэл. 22-41-61.

На кафэдры беларусістыкі Віленскага пэдагагічнага унівэрсітэту, тэл. 35-58-01.

Будзьма маліцца ў касьцёле

Аргкамітэт каталіцкай грамады паведамляе віленчукам ды пілігрымам з Беларусі, што ў часе побыту ў Летуве Рымскага Папы Яна Паўла II у касьцёле сьв. Мікалая ў Вільні адбудзецца набажэнства на беларускай мове. Запрашаем на яго ў нядзелю 5 верасьня а 17-й гадзіне.

ПАЛІТЫЧНАЯ СЦЭНА

У каго адвага, у таго й перавага?

Даўно назіраю за так званай палітычнай дзейнасьцю народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі. Не буду хаваць: напачатку яркія, запамінальныя, не пазбаўленыя логікі і трывогі за стан спраў у рэспубліцы выступленьні калгаснага старшыні з Магілёўшчыны паставілі і мяне ў шэрагі ягоных прыхільнікаў. Ды й ці толькі мяне!

Хто ўважліва сочыць за работай сэсій Вярхоўнага Савета, выступленьнямі народных дэпутатаў у друку, па радыё і тэлебачаньні, даўно зрабіў для сябе выснову, што А. Лукашэнка мае рацыю, калі гаворыць пра клопаты вёскі, узаемаадносіны сельскай гаспадаркі і прамысловасьці, бо як ніхто ведае прадмет гутаркі, валодае статыстычнымі дадзенымі. Тут яму і карты ў рукі.

Сьціплы і вытрыманы напачатку старшыня-дэпутат, не пазбаўлены прыроднай сялянскай кемлівасьці і прыроджанай здольнасьці да публічных выступленьняў, з часам выйшаў на пярэднія пазіцыі ў беларускім парлямэнцe. Гэтаму ёсьць некалькі прычын. Напрыклад, сапраўдны боль за крызіс у эканоміцы, які моцна закрануў і калгасна-саўгасную сістэму, прадстаўніком якой зьяўляецца і Аляксандр Рыгоравіч. Па-другое, цяперашні парлямэнт — гэта не сход інтэлектуалаў, і на фоне маўклівай бальшасьці кожны актыўны выступанец зьвяртае на сябе ўвагу. А апэтыт, як вядома, прыходзіць пад час яды.

Вось тут мы і назіраем дзіўную мэтамарфозу з дэпутатам Лукашэнка. Хаця нічога дзіўнага тут няма. Дастаткова прааналізаваць палымяныя прамовы апошняга, скажам, на працягу года. Няўхільны пераход ад эканомікі да палітыкі. Прычым, палітыкі аднабаковай — бязлітаснай крытыкі старшыні Вярхоўнага Савета С. С. Шушкевіча. Адкуль такая нелюбоў да сьпікера парлямэнта? Няўжо толькі за тое, што ў свой час спадар Шушкевіч вызначыў калгасных кіраўнікоў як «чырвоных памешчыкаў»? Колькі было ў друку лаянкі, патрабаваньняў сатысфакцыі, крыўды!...

Аднак не гэта галоўнае. Думаецца, найперш большасьць у Вярхоўным Савеце не ўспрымае Шушкевіча таму, што ён — чалавек не іх кола. Інтэлігент вышэйшага гатунку, прафэсар, член-карэспандэнт Акадэміі Навук Беларусі Станіслаў Станіслававіч аніяк не ўпісваецца ў прызвычаены вобраз кіраўніка дзяржавы нядаўняга часу — напачатку працоўнай біяграфіі аграрніка, затым партыйна-савецкага службоўца, якога прасоўвала наверх сама сістэма, з жорсткім адборам і праверкай на адданасьць найперш тым, хто вылучаў, прапаноўваў кандыдатуру, перасаджваў з габінэта ў габінэт...

Сёньня большасьці дэпутатаў сорамна й няёмка адзін перад другім за непрабачальны крок — выбраньне С. С. Шушкевіча старшынёй Вярхоўнага Савета. Не з добрага жыцьця рабілася гэта. Узгадаем час той: мітынгі, патрабаваньні, выхад людзей на вуліцы, пагроза забастовак. Плюс падзеі ў Расеі, блізкім і далёкім замежжы. Распад Саюза. Адсюль і імкненьне да самазахаваньня, наіўныя захады ў адной асобнай рэспубліцы захаваць стабільнасьць і нязьменлівасьць палітычнга ладу з крыху падфарбаваным фасадам. Была й прынцыповая пазіцыя Народнага фронту. Было й раптоўнае зьнікненьне з палітычнага небасхілу Кампартыі.

Але зараз сітуацыя карэнным чынам зьмянілася. Адбылася перагрупоўка сіл сярод парлямэнтарыяў. Разгубленасьць саступіла месца пераканаьню ў неабходнасьці рэваншу. Ці лепш сказаць, вяртаньню назад, да жорсткага цэнтралізаванага кіраўніцтва народнагаспадарчым комплексам. Зразумела, у рамках аднаўленага Савецкага Саюза.

Эканамічны стан Беларусі катастрафічны. Як заўсёды ў такіх сітуацыях, пачалі шукаць вінаватых. Для гэтай ролі як найлепш падышоў С. С. Шушкевіч. На яго й выраша дэпутацкая большасьць навешаць усіх сабак. Тыя ж самыя вылежанкі-дэпутаты, якія ледзь неаднагалосна ўхвалілі ў свой час Белавежскія пагадненьні, сёньня робяць выгляд нявіннай панны: што вы, што вы, нячысьцік наблытаў, не тую кнопку пад час галасаваньня прымусіў націснуць!

Сёньня, заўважце, па-за крытыкай многіх дэпутатаў знаходзіцца прэм 'ер-міністр Беларусі. Думаеце, гэта выпадкова? Не. Пэўныя сілы зрабілі на яго стаўку як на будучага выратавальніка й вяршыцеля лёсу беларускага народу. Між тым, подпіс спадара Кебіча таксама ёсьць на пагадненьнях, абмеркаваных у Белавежскай пушчы.

Дэпутат Лукашэнка ведае, каго крытыкаваць, каго зрабіць вінаватым у вачах грамадзтва. Лічыць, што людзі — пешкі, вінцікі, якія нічога не бачаць і не разумеюць. Толькі трэба крыху паднацiснуць, жэстам гогалеўскага Вія паказаць на постаць ахвяры, і натоўп сваімі рукамі зьдзейсьніць прысуд, расчысьціць шлях да запаветнай мары пэўнай групе. На жаль, падобнае разьвіцьцё падзей мае працяг.

Наіўна думаць, што апошнія выказваньні Аляксандра Лукашэнкі на адрас С. С. Шушкевіча выпадковыя. Тым больш, пасьля вяртаньня з Масквы, пасьля сустрэчы са знакамітым Русланам Імранавічам. Родныя душы, яны адразу паразумеліся, адзначылі поўнае супадзеньне думак. І вось наш бравы дэпутат ужо зьневажае беларускую мову, нягледзячы на яе дзяржаўнасьць, пасьміхаецца з сувэрэнітэта рэспублікі, як з забаўкі, пацешыліся, маўляў, і выкінем. Ну, былі памылкі, спроба самастойнасьці, то гэта ж ад беднасьці розуму, жарцік. Паплачамся старэйшаму брату ў камізэльку, зразумее, прабачыць, зноў надзеліць вялікай ласкай.

Шкалярскія клопаты

Гутарка нашага карэспандэнта С. Вітушкі са спадарыняй Л. Плыгаўкай, кіраўніцай віленскага Таварыства беларускай школы.

— Нарэшце вырашыўся лёс нашага беларускага аддзяленьня ва Унівэрсітэце. «Пагоня» ўжо паведамляла, што на нашым аддзяленьні былі вырашылі з 'эканоміць — не набіраць чарговую групу студэнтаў. Толькі дзякуючы нашым сябрам-землякам з Нямеччыны, дзякуючы іхнім ахвяраваньням стаў магчымы набор студэнтаў у гэтым годзе. Толькі 30-га чэрвеня мы атрымалі дазвол унівэрсітэцкага сэнату прыймаць дакумэнты ад абітурыентаў і за тры дні сабралі 19 заяваў. А мейсцаў усяго 12, так што сёлета мы мелі сапраўдны конкурс. Да сёмага ліпеня цягнуліся іспыты — амаль усе пасьпяхова іх вытрымалі. У гэтым годзе яны здавалі летувіскую мову паводле сістэмы «залік — незалік», а таксама тэст і суразмоўе па беларускай мове. Улічваліся таксама асобныя адзнакі са школьнага атэстату й сярэдні бал атэстату. Дванаццаць першых ужо залічаны, але і ў астатніх будзе магчымасьць вучыцца — ім трэба заплаціць пэўную суму — 5 месячных заробкаў. Хто хоча вучыцца — знойдзе гэткія грошы.

— Хто ж яны, вашыя новыя студэнты — прыежджыя ці тутэйшыя?

— Сёлета яны ўсе віленчукі, толькі адзін хлопец з Магілёва. Ён вучыўся ў Маскве у Літаратурным інстытуце, самастойна вывучаў летувіскую мову.

— Знача, чалавек прамяняў Маскву на Вільню — добры знак.

— Так. Астатнія, паўтаруся, усе мясцовыя, толькі цікавае нацыянальнае прадстаўніцтва — вельмі многа абітурыентаў са зьмешаных сем 'яў.

— Спадарыня Лілея, я вярнуся трохі назад, а як жа вам удалося так хутка, за тры дні, адшукаць сваіх абітурыентаў?

— Палова з іх была напісаўшы заявы загадзя. Гэта тыя, хто хадзіў да нас на падрыхтоўчыя курсы, а на курсы іх прывялі ў свой час настаўнікі, сябры нашага Таварыства. Іншыя прыйшлі па аб 'явах. Яшчэ раз варта пераканацца, што ня трэба шкадаваць грошай на рэкламу, інакш усе высілкі нашых беларускіх суполак будуць марнавацца.

— Што ж, пажадаем нашым студэнтам добрай навукі. А што чуваць у малых шкаляроў, як справы з гімназіяй?

І тон, тон выступленьняў А. Лукашэнкі які! Гучыць запанібрацкае «ты», якое мяжуе са звычайным хамствам і нявыхаванасьцю. І гэта ў адрас Старшыні Вярхоўнага Савета!

Адкуль такая сьмеласьць у народнага дэпутата з далёкага калгаса? Нібы апанаваў ім паляўнічы азарт. Мо адчувае хуткую перамогу вядомай дэпутацкай групы, у якую ўваходзіць і чыім рупарам па сутнасьці зьяўляецца? Аднак, падумаў бы ён і ягоныя палпечнікі, што перамога можа аказацца піравай, гэта значыць, барацьба — ўсё, мэта — нішто.

Уявім, што С. С. Шушкевіча дэпутацкая большасьць пазбавіць пасады Старшыні Вярхоўнага Савета. На сёньня гэта вельмі рэальна. На першых ролях адразу акажацца намесьнік Старшыні сп. Кузьняцоў — нядаўні старшыня райвыканкаму аднаго з раёнаў г. Менска, член групы «Беларусь». Ціхі пераварот на Беларусі, такім чынам, прынясе станоўчы вынік завадатарам. Можна чакаць адразу атакі на Закон аб мовах, рэзкага адыходу ад сувэрэнітэту рэспублікі, заключэньня ваеннага саюза з Расеяй. Эканоміка Беларусі з ´арыентавана й на эканоміку ўсходняга суседа. На вельмі хворую эканоміку, заўважым.

Нехта з надзеяй думае, што цэны адразу зьнізяцца да ўзроўню часоў «рэальнага сацыялізму», паліцы магазінаў аж затрашчаць ад тавараў... Затрашчаць нашы кішэні, з якіх выграбуць апошнія «зайчыкі». А цэны паранейшаму будуць расьці, і тавараў ніхто не прывязе проста так. Расплочвацца будзем жа нафтаправодамі на нашай зямлі, якія прашнуруюць на захад, і за ўтрыманьне якіх не атрымаем ні капейкі, а таксама безтэрміновым знаходжаньнем на нашай тэрыторыі расейскіх войскаў, а прыклад Летувы — сьведчаньне гэтаму. Беларусь была сатэлітам, паслухмяным выканаўцам чужой волі — такой яна і застанецца, толькі ў больш прыгнечаным стане. Раб, які шукае сьцінутыя ўчора кайданы, рабом і застанецца. Яго найпершая радасьць — міска поліўкі з чужога стала.

Думаеце, што сп. Лукашэнка не разумее гэтага? Яшчэ як! Хлусьнёй пра кравважэрны рынак, жахамі «прыхватызацыі», мафіяй ён запалохвае нас, каб дасягнуць сваіх мэтаў. Дарэчы, хто яму й большасьці ў парлямэньце перашкаджае прымаць апэратыўныя й дзейсныя законы супраць таго ж дзікага рынку, «прыхватызацыі», мафіі? Відаць, камусьці гэта невыгадна, не набраліся яшчэ народнага дабра, не ўсё прысвоілі пад шумок размоў аб «вінаватасьці» С. С. Шушкевіча.

Неўзабаве мы станем сьведкамі чарговага гледзішча пад назваю сэсія Вярхоўнага Савета Беларусі. Зьвярніце ўвагу на выступленьні рашучага народнага дэпутата Аляксандра Лукашэнкі й пастарайцеся ўдумацца ў сэнс ягоных прапаноў і заклікаў. Не, не пра народ ён клапоціцца. Абараняе карпаратыўныя інтарэсы, якія ніколі не супадаюць з нашымі, народнымі.

В. ЗАДАЛЯ,
дэпутат вабласнога Савета, палітолаг.

— Мы вымушаны былі зьмяніць назву. Тая ўстанова, якую мы адкрыем, будзе называцца не гімназіяй, а сярэдняй гуманітарнай школай, хаця праграмы застануцца такімі ж ускладнёнымі, як і гімназічныя. Гэтая зьмена зроблена ў сувязі з тым, што ў сістэме дзяржаўнае адукацыі Летувы гімназічнымі класамі могуць называцца толькі тыя, што з 9-й і вышэй. Прычым, гімназія можа паўстаць толькі на аснове ўжо дзеючай школы. Мы пагадзіліся з міністэрствам адносна зьмены назвы, але з цягам часу будзем дамагацца, каб нашыя старэйшыя класы называліся ўсё-ткі гімназіяй.

— Добра, як той казаў, хоць гаршчком назаві, толькі... толькі ці адкрыецца ж першага верасьня беларуская школа ў Вільні?

— Так, гэта пэўна, хаця цяпер, у жніўні, праца падрыхтоўчая яшчэ не завершана. У чэрвені мы былі дасталі рэкамэндацыю міністэрства, каб адкрыць нашую школу ў верасьні гэтага году. Праўда, да Віленскага аддзелу народнай адукацыі гэты дакумэнт ішоў цэлы месяц. Многа часу страчана, цяпер сьпехам трэба вырашаць справы з фінансамі, памяшканьнем, кадрамі.

— Ну вось, напрыклад, памяшканьне — для старажылаў Вільні на памяць адразу паўстаюць Базыльянскія муры.

— Пра славутыя «муры» гаворка пакуль ня йдзе — яны занятыя. Улады прызналі перадаць нам будынак дзіцячага садка ў Каралінішках, і мы, бадай, згодныя яго браць. Гэты варыянт мае як адмоўныя, так і дадатныя бакі. Галоўнае — гэта будзе цалкам свая пляцоўка, сваё памяшканьне, зможам абсталяваць яго як захочам. Вядома, абсталяваньне запатрабуе грошай, высілкаў, папросту, запатрабуе часу. Таму мы шукалі школу, куды б можна было падсуседзіцца й першага верасьня пачаць занятыі. Гэта будзе 17-я Віленская школа — яна даволі зручна разьмешчана й цалкам не запоўнена.

— У сваіх клопатах ці маеце падтрымку з Рэспублікі Беларусі? Дарэчы, можаце зьвярнуцца праз нашую газэту з якімісь прозьбамі.

— Вядома, мы спадзяёмся знайсьці ў Беларусі добрых сяброў, каб езьдзіць у госьці, самім прымаць гасьцей. Мы ўзяліся дасьледаваць гісторыю беларускага школьніцтва на Віленшчыне, таму будзем рады кожнаму, хто азавецца з якой колечы інфармацыяй. Але сёньня, калі дапякаюць клопаты арганізацыйныя, найперш думаем пра грошы. Натуральна, будзем радыя кожнаму прыватнаму ахвяраваньню й спадзяёмся на падтрымку дзяржавы. Спадар Кебіч, прынамсі, пад час нядаўніх беларуска-летувіскіх перамоваў дакляраваў нам 30 мільёнаў на год.

— Спадарыня Лілея, Вам за гэтае лета, ды й ня толькі, даваліся ня раз сустракацца з чыноўнікамі адной і другой дзяржаваў. Ці можна іх параўнаць?

— Ну, бадай, тут, у Летуве, больш карэктныя, зьнешне інтэлігентныя... хаця чынавенства, відаць, паўсюль аднолькавае. Проста кожны знаходзіць свае прычыны, каб спрыяць нам альбо не спрыяць.

— Вось калі не спрыяюць, то з якіх прычынаў?

— Не жадаюць рабіць дадатковую работу за тую ж зарплату, якую атрымоўвалі раней, без гэтых назолаў-беларусаў.

Р. S. Нагадваем нумар тэлефона ТБШ у Вільні: 35-58-01. Вас чакаюць з навукай і па навуку.

Некалькі дзён у Маскве

Апошнім часам езьдзіць стала дорага. Купэйны білет да Масквы з Гораднi каштуе 2300 рублёў, але яго яшчэ трэба купіць. У касах на чыгуначным вакзале амаль цэлае лета вісіць абвестка, што білетаў няма. Затое заўсёды побач «дабразычлівыя» — у іх, калі ласка, на любы маршрут і на любы час. Да Масквы — 8 тысяч.

У вагоне напалову пуста. Пазьней «ветлівая» праваднiца будзе «шкадаваць» людзей на розных станцыях, дзе білетаў таксама не прадаюць, і запоўніць да Масквы ўсе вольныя купэ. Грошы пры гэтым, нават не пералічваючы, адразу пакладзе ў кішэню казённай кашулі. А потым напоіць усіх гарачай ненастоенай, але салодкаю гарбатаю ўсяго за 25 рэ, моўчкі прынясе бялізну за 300 рэ і з раніцы пабудзіць, папярэдзіўшы, што за гадзіну да Масквы зачыніць прыбіральню.

Вось такія сёньня яны, Беларуская чыгунка й цягнікі па маршруту Горадня — Масква, якія курсіруюць кожны дзень.

■

У Маскве цёпла й нязвыкла спакойна. Памятаецца, заўсёды, яшчэ на вакзале, пачыналася нейкае незразумелае хваляваньне. А гэтым разам незразумела спакойна.

На вакзале паўсюдна гандаль. У мэтро чарга па жэтоны. Здаецца, ужо тут пачынаецца заўсёдашняя Масква з мноствам людзей і чэргаў.

Яшчэ год таму ў пераходах было значна болей жабракоў. Зараз у «Кітай-горадзе» толькі адзін сівы дзядок даволі чыста апрануты й вельмі прафэсійна грае на гармоніку. Пляменьнік, які сустрэў мяне з цягніка, кідае ў яго торбачку грошы й з асалодаю зазначае, што ніколі раней ня чуў, каб так прыгожа хто-небудзь граў менавіта на гармоніку. Я таксама паклаў дзеду свайго «ваўка», але ён нават не зьвярнуў увагі.

У маскоўскім мэтро быццам усё спакойна, нават здаецца, што тут людзей значна меней, як раней, а электрычкі ідуць і ідуць праз кожныя дзьве хвіліны.

Адчуваю, як даўно ўжо тут ня быў: мноства станцыяў, асабліва ў цэнтры, носяць зусім іншыя назвы, зьнiклі Дзяржынскія й ...данавы. А ў нас у Горадні ўсё пакуль па-старому. Што ж, у Маскве нават пад зямлёю справы рухаюцца шпарчэй, чым у нас на паверхні.

Напачатку я думаў, што мне проста здаецца, але потым пераканаўся, што сталіца Расеі стала значна чысьцейшым горадам, чым некалі была сталіца СССР. Хоць, вядома, для Масквы такое паняцьце, як чысьціня, вельмі адноснае.

На вуліцах прадаюць шмат розных кніжак. Большасьцю, канешне, «Марыянаў» і «Рэкі крыві», праўда, ёсьць магчымасьць набыць раманы Пруста, апавяданьні Кафкі. На жаль, расейскіх грошай у мяне толькі на зваротны білет. Прапаноўваю свае «зайчыкі», на што ў адказ чую, што ўся гэта папера нічога ня вартая. І што нам, беларусам, разам з украінцамі давядзецца яшчэ стаяць са сваімі «зайчыкамі» перад Расеяй на каленях.

Толькі настрой у мяне ад гэтага не псуецца. Мне сапраўды прыемна, што ў Маскве шмат кніжак, што болей у крамах я не бачыў вялікіх чэргаў па харчы. Тут усяго поўна, у адной краме можна набыць усё, што неабходна і, дарэчы, большасьць прадуктовых тавараў значна таньнейшая, чым у нас на Беларусі. А пачак амэрыканскіх цыгарэт амаль у чатыры разы менш каштуе, чым у Горадні.

За ўсё жыцьцё першы раз пабачыў Маскву нейкім іншым горадам. Сытым, спакойным, і па Арбаце гуляюць турысты, а не мяшэчнікі. У Гуме й Цуме працуюць францускія, італьянскія, амэрыканскія валютныя аддзелы. Можна знайсьці ўсё, што пажадаеш. Асабліва, калі маеш такія грошы. Дзіўна, куды зараз падзеліся тыя тоўстыя непрыветныя прадаўшчыцы, якія заўсёды сядзелі з незадаволенымі тварамі ў маскоўскіх крамах. Паўсюдна маладыя дзяўчаты сустракаюць з ветлівай усьмешкай і, як у Польшчы, прапаноўваюць дапамагчы выбраць пакупку.

Да гэтага апошні раз я быў у Маскве мінулай восеньню. Добра памятаю, як уся Цьвярская і іншыя вуліцы да Лубянкі былі ператвораны ў самы натуральны дзікі рынак. Зараз тут такія зьмены, што цяжка пазнаць той самы горад і асабліва калі ты прыяжджаеш з камуністычнае Беларусі, дзе яшчэ дагэтуль людзі лічаць, што яны жывуць у Савецкім Саюзе й чакаюць, што нехта будзе імпрадаваць нафту й газ не так, як усім, а чамусьці таньней.

І ўсё ж вельмі зьдзівілі мяне і ўразілі сумныя твары масквічоў, 60—90 тысяч лічацца малым заробкам і, мауляў, мы не будзем чакаць, калі ў бліжэйшы час не будзе падвышэньня зарплаты...

Уяўляю, як ня проста зараз там палітыкам. Напэўна, на наступныя выбары лепей не выстаўляць сваёй кандыдатуры і Ельцыну таксама. Савецкі народ, якога даволі значны працэнт у Маскве, не прымае ні левых, ні правых, у яго толькі адны думкі: калі ўжо ёсьць каўбаса, то павінна быць яшчэ таньнейшаю, а заробкі вышэйшымі. Такі народ цяжка задаволіць.

Кожны дзень бульварныя газэты й мясцовае радыё паведамляюць аб небясьпечнай крымінальнай сітуацыі ў горадзе, зьбіраюць дапамогу маскоўскім пагранічнікам у Таджыкістане, каб яны маглі пачуцца там, «як амэрыканскія жаўнеры ў Іраку», якім кожны дзень дастаўлялі сьвежыя лёды з Новага Ёрку.

Савецкія «Аргументы и факты» расьпісваюць страты, якія панёс расейскі народ з уводам новых грошай. Хоць на самай справе ўсё наадварот, бо тыя ж страты найперш панесьлі ўсе краіны СНД, нахшталт Беларусі, а расейскі рубель пасьпяхова працягвае мацаваць свае пазіцыі.

Здаецца, жыцьцё ў Маскве ідзе да лепшага. І дзякуй Богу, няхай. Толькі вельмі хацелася б, каб людзі там жадалі дабра і сваім суседзям, а не марылі аб тым, што паставяць кагосьці на калені.

Дзіўную рэч пабачыў перад ад ´ездам на Беларускім вакзале. Цэлая група вясёлых маладых і старэйшых людзей сьпяваюць беларускія песьні, голасна, не саромеючыся. І самае цікавае, што ніхто іх за гэта не чапае.

М. МІКАЛАЙЧЫК.

«Наша ніва» № 14

Чарговы нумар віленскай беларускай газэты «Наша Ніва», як заўсёды, поўны новых ідэй і нестандартных адказаў на «няз\u0440учныя» пытаньні цяпершчыны.

«На працягу 2-х стагоддзяў уся беларуская традыцыя адраджэнцтва складалася «на польскі ўзор», у якім незалежнай Беларусі як канчатковай мэты не было й не магло быць»,— піша ў артыкуле «Матэматыка Цьвікевіча» аглядальнік газэты Алесь Кебік. А ці магчымае беларускае адраджэньне на ўсходні, праваслаўны ўзор? «Спэцыфіка беларускага праваслаўя — ва ўніяцтве»,— адказвае на гэтае пытаньне мастацтвазнаўца Антон Сіюль, што прысьвяціў свой артыкул «Стары хрост» пошукам беларускіх адметнасьцяў у старажытным беларускім праваслаўі, ад культурных традыцый якога ў сёньняшняй Расейскай Праваслаўнай Царкве на Беларусі не засталося ані знаку.

Другая вялікая праблема гэтага нумару «НН» — жыдоўства. «Беларускую гарадзкую традыцыю стварылі жыды. І цяпер беларусы, што прыехалі ў горад на вызваленае месца са сваёй вясковай традыцыяй, жывуць у гэтым сымбіёзе жыдоўскае інэрцыі і ўласнага нэафіцтва»,— гаворыцца ў рэдакцыйных нататках пад рубрыкай «Дзёньнік прыватнага чалавека». «У Полацку майго дзяцінства, жывучы сярод суседзяў, якіх спрэс звалі Хаімамі, Абрамамі, Ізраілямі ды Мойшамі, я да душы зьдзіўляўся, што ў майго таты такое нетутэйшае імя — Аляксей»,— працягвае жыдоўскую тэму пісьменьнік Уладзімер Арлоў у сваім эсэ «Мой сябра Вова Цымэрман». Нарэшце, упершыню па-беларуску друкуецца апавяданьне папулярнага сёньня ў Польшчы міжваеннага празаіка Бруна Шульца «Вуліца Кракадзілаў».

Праблема паходжаньня беларускага этнасу ня ў тым, наколькі да яго спрычыніліся балты, гэта фактар вядомы й неаспрэчны, а ў тым, наколькі спрычыніліся славяне,— піша ў сваім артыкуле філёзаф Сяргей Санько: «Калі выразіць формулу беларускага этнагенэзу каротка, то можна сказаць, што беларусы — гэта славянамоўныя балты»...

Акрамя названых матэрыялаў, у 14-м нумары «Нашай Нівы» зьмешчана шмат рэцэнзій на новыя кнігі, вершаў, нататкаў, перакладных артыкулаў, чытачоўскіх допісаў, тэксты традыцыйнага развароту «АВС».

ВОЙСКА

Шаноўнае спадарства! 3 чэрвеня г.г. была створана Гарадзенская вабласная філія Таварыства Беларускай мовы імя Францішка Скарыны. Сёньня ў газэце «Пагоня» мы пачынаем выданьне старонкі вабласной філіі ТБМ.

Старонка будзе рыхтавацца ў горадзе Масты. Наш мастоўскі адрас: 231600, г. Масты, райгазэта. Сабасьцяну Аляксею.

Мы зьвяртаемся да ўсіх суполак і сяброў ТБМ у Гарадзенскай вобласьці і за яе межамі: прысылайце да нас свае допісы, інфармацыю, літаратурныя творы патрыятычнага кшталту.

Рэдакцыйная суполка Гарадзенскай вабласной рады ТБМ імя Францішка Скарыны.

Чукчы, на жаль, сьмяюцца з нас

АЛЕСЬ БЕЛАКОЗ ПРА ПЕРШЫ ЗЬЕЗД БЕЛАРУСАЎ СЬВЕТУ

Вельмі цікава выступіў на зьезьдзе старшыня Рады Таварыства беларусаў Сібіры:

— Родныя людзі! Родныя па духу, па думках. Тут духоўны цьвет нашай нацыі. Мы мусім і павінны шмат зрабіць. Нам трэба адрадзіць Бацькаўшчыну, бо калі не мы, то хто? Пра гэта вы дбаеце тут, а мы там, у Сібіры. Для многіх з Вас гэты зьезд — будні, а для нас — сьвята. Калі мне ўдалося пакупацца ў Нёмне, я апускаўся ў воды нашай славутай ракі, як індус у сьвятыя воды Ганга.

У мяне такое ўражаньне, што дзейнасьць Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь не адпавядае інтарэсам нацыі. Я адчуваю, што ў беларусаў яшчэ ёсьць страх. У мяне ў акадэмгарадку ёсьць знаёмыя чукчы. Адзін з іх пытае, чаму, Антонавіч, трэба вучыць вас, як жыць, чаму вы ў Беларусі стварылі камуністычны заказьнік. Чукчы ведаюць, што камунізму канец. Чаму беларусы гэтага не ведаюць? Цяпер чукчы сьмяюцца з беларусаў і не безпадстаўна. Няўжо вы думаеце, што цывілізаваны сьвет дазволіць сесьці на сваю галаву пачвары камунізму? Баюся, што самыя адсталыя ў палітычным сэнсе краіны сьвету — Беларусь, Куба і Карэя — могуць скласьці палітычны трыумвірат па захаваньні камунізму. Многія камуністы ня любяць беларускай мовы. Спадары камуністы, прыязджайце ў Сібір. У нас многа зямлі, рыбы, золата й ні слова па-беларуску. Мы не патрабуем, як вы тут, каб у Сібіры беларуская мова была дзяржаўнай.

У Вялікім Княстве Літоўскім была кніга хамаў, у якую запісвалі прозьвішчы фальшывых шляхціцаў. Трэба й нам цяпер у Беларусі завесьці кнігу здраднікаў, каб іхняй беларускай здрады роднаму краю саромеліся ўнукі й праўнукі.

Прадстаўнік суполкі беларусаў Бэльгіі сказаў, што Беларусь і Бэльгія маюць шмат падобнага. У гэтых краінах аднолькавая колькасьць насельніцтва. Брусэль — сталіца Эўропы, а Менск — сталіца СНД. Праўда, тэрыторыя Бэльгіі ў сем разоў меншая. У Бэльгіі дзьве дзяржаўныя мовы, на што часта любяць спасылацца дэпутаты Вярхоўнага Савета Беларусі. Але ж у Бэльгіі жывуць два карэнныя народы, кожны з якіх займае сваю тэрыторыю. І, вядома ж, кожны этнас на сваёй тэрыторыі карыстаецца сваёй мовай.

■

У першы дзень зьезду пашчасьціла выступіць і мне. Я прапанаваў прадпрымальнікам і іншым ахвярадаўцам сродкаў на правядзеньне зьезду не раскідаць грошы на імпрэзы, дзе звычайна бывае большасьць людзей, не спрыяючых беларушчыне, а даваць сродкі на выданьне патрэбных кніг, пэрыядычнага друку, дапамагаць таленавітым юнакам стаць на шлях прадпрымальніцтва ці фэрмэрства, бо сёньня сярод маёмасных людзей амаль няма беларусаў. Чамусьці і зямля, і прыхватызаваныя вытворчыя магутнасьці належаць не беларусам, а прадстаўнікам іншых нацыянальнасьцяў. Толькі адзінкі этнічных беларусаў маюць сёньня сродкі для пашырэньня прадпрымальніцтва.

Яшчэ я заўважыў, што спадар Кебіч ня хоча пераходзіць на беларускую мову. Я сказаў, што ён дастаткова здольны чалавек, каб успомніць родную мову, але ня хоча карыстацца ёю, бо, відаць, ня мае руска-беларускага слоўніка, які цяпер амаль немагчыма набыць, і дадаў: «Нас у зале каля паўтары тысячы. Давайце складземся па рублю і купім нашаму прэм´еру такі слоўнік».

■

Пасьля прыняцьця дэкларацыяў, заяў, пастаноў адбыліся выбары ў кіруючыя органы, прэс-канфэрэнцыя, а потым усе, хто яшчэ не паехаў дахаты, былі запрошаныя на ўрадавы прыём у рэстаране «Юбілейны».

Мяне зацікавіла тое, што на зьезьдзе беларусаў сьвету амаль кожны ўдзельнік быў мне знаёмы, а вось на прыёме знаёмых сустрэў толькі ў адным радзе. Цікава, хто гэтыя незнаёмыя, адкуль яны набраліся?

Праўда, пабыў я толькі з гадзінку. Атрымаўшы ад Станіслава Шушкевіча візітку, пасьпяшаўся на вакзал, бо білет ужо ляжаў у кішэні, й набліжаўся час ад´езду.

Дахаты ехаў з задаволенасьцю, што сустрэў многіх з тых, з кім быў знаёмы толькі па лістах, што пачуў шмат новага, патрэбнага для адраджэньня роднай Беларусі.

Патрыётаў з войска звальняюць, інтэрнацыяналісты застаюцца...

Набліжаецца 8 верасьня — дзень, у які ў 1514 годзе адбылася знакамітая бітва пад Воршай і які ўжо стала ўспрымаецца ў асяродку беларускай грамадзкасьці як сьвята Айчыннай вайсковай славы.

Упершыню такое сьвята праводзілася летась у Менску па ініцыятыве Беларускага згуртаваньня вайскоўцаў (БЗВ) з адначасным прыняцьцем прысягі на вернасьць народу Беларусі вайскоўцамі сапраўднае службы (прынялі прысягу 60 чалавек), а таксама вайскоўцамі запасу й адстаўкі (прынялі звыш 1,5 тыс. чал.).

Сёлета гэтае сьвята будзе адзначацца ў нядзелю, 5 верасьня, ва ўсіх гарадах і мястэчках, дзе дзейнічаюць суполкі БЗВ. У нашым рэгіёне, перш за ўсё, ў Горадні, Лідзе, Слоніме...

Мяркуецца, што пад час сьвята прымуць сымвалічную прысягу на вернасьць Радзіме вайскоўцы запасу, проста грамадзяне — патрыёты Беларусі. Гэта тлумачыцца тым, што і на сёньня пераважная большасьць і былых кадравых вайскоўцаў, і грамадзян Беларусі, што праходзілі тэрміновую службу, знаходзіцца ў запасе «Вооружённых Сил СССР», а калі дакладней, то ў запасе Расейскай Фэдэрацыі, таму што яна зьяўляецца юрыдычным праваперамнікам Савецкага Саюза.

Многія з іх жадаюць неадкладна прыняць прысягу на вернасьць беларускаму народу. Але ў Міністэрстве абароны лічаць, што гэта можна зрабіць тады, калі для абароны краіны ўзьнікае патрэба ў запасьніках. Але ж ці тады трэба разьбірацца, хто будзе нас бараніць, а хто не? Беларускі рабочы й селянін, які сваёй працай утрымлівае зусім немаленькую армію вайсковых пэнсіянераў, павінен ведаць гэта зараз. Да таго ж не сакрэт, што сярод вышэй указаных утрымальцаў ёсьць людзі, якія ня толькі не гатовы бараніць нашу краіну, але й ўвогуле выступаюць супраць незалежнасьці Беларусі, яе дзяржаўнасьці. (Праўда, гэта не замінае ім спраўна атрымліваць пэнсію ад нашай дзяржавы).

Таму прыняцьце прысягі, якое мае адбыцца 5 верасьня 1993 года — глыбока патрыятычны акт людзей, якія хочуць засьведчыць сваю адданасьць Радзіме.

Мяркую, што ў хуткім часе зьмяніцца й думка Міністэрства Абароны.

Прыклад таму мы бачылі летам 1992 г. Яшчэ 23 ліпеня 1992 г. праз газэту «Во славу Родины» міністр абароны П. Казлоўскі даводзіў сваё «однозначное мнение», што «парламент республики принял разумное, взвешенное постановление. Белорусскую военную присягу принимают сегодня молодые солдаты, а также те офицеры, которые оканчивают военные училища. И не надо в этом вопросе нагнетать страсти, идти по пути наших соседей, допуская просчёты и крайности», што прыняцьце прысягі на вернасьць Беларусі вайсковымі часткамі «вопрос не сегодняшнего дня».

Трэба прызнаць, што спадар Казлоўскі слоў на вецер не кідае. Ні на заўтра, ні нават на пасьлязаўтра гэтае пытаньне не стала надзённым. «Вопрос назрел» (П. Козловский «Военная присяга — высший акт верности народу Беларуси».— «Во славу Родины» ад 7.08.92 г.). Праз 6 дзён, 29 ліпеня 1992 г. калегія Міністэрства абароны па прапанове П. Казлоўскага заявіла аб неабходнасьці прыняцьця прысягі ўсім асабовым складам Узброеных Сілаў Рэспублікі Беларусь. Што зьмянілася за 6 дзён і ці была зьвязана гэтая мэтамарфоза ваеннага ведамства з намерам БЗВ правесьці 8 верасьня сьвята Беларускай вайсковай славы з сымвалічным прыняцьцем прысягі, можна толькі здагадвацца.

Бітва пад Воршай

Зімой з 1513 па 1514 год супраць Вялікага Княства Літоўскага й Кароны Польскай была створана кааліцыя эўрапэйскіх краін: Сьвятой Рымскай імпэрыі, Даніі, Брандэнбурга, Саксоніі, Валахіі, Тэўтонскага ордэна й Масковіі. Хаўрусьнікі пасьля перамогі планавалі аддаць беларускія і украінскія землі ВКЛ Маскве, Польшчу — Вене, Жмудзь — Тэўтонскаму ордэру.

Ударнай сілай прызначана было маскоўскае войска, якому шчодрую падмогу гарматамі, людзьмі, вайсковымі спэцыялістамі аказвалі хаўрусьнікі. Добра падрыхтаваныя войскі маскоўцаў выйшлі ў паход пад лета. 80-тысячнае войска пры 300 гарматах аблажыла Смаленск. Намесьнік смаленскі Юры Салагуб здрадліва здаў горад. Пасьля здачы Смаленска маскоўскія ваяводы кінуліся ўглыб Беларусі. ВКЛ і Польшча змаглі выставіць да 36 тысяч войска, частка якіх засталася з каралём у Барысаве, а астатнія павёў насустрач ворагу гэтман Канстанцін Астрожскі.

На досьвітку 8 верасьня ўся конніца, пяхота й артылерыя Астрожскага былі ўжо перад маскоўскімі палкамі. Гэтман пасьпеў расставіць іх у патрэбным баявым парадку: на правым фланьзе — харугвы конніцы з беларускіх і летувіскіх земляў пад камандаю князя Ю. Радзівіла, на левым — польская конніца на чале з В. Санпалінскім і Я. Сьвярпоўскім, а паміж імі — роты пяхотнікаў з ручніцамі. Уся конніца разьмеркавалася на дзьве лініі. Пад прыкрыцьцё пяхоты была пастаўлена частка гарматаў, астатнія пакінуты ў засадзе, бліжэй да правага крыла.

Грымнулі бубны, затрубілі баявыя сурмы, і маскоўская конніца першай кінулася ў атаку. Войскі Астрожскага без цяжкасьцяў адбілі яе. У бехцеры, без шышака, гэтман гарцаваў наперадзе сваіх вершнікаў на даўганогім дрыжгапце, насіўся, аддаючы кароткія загады, паміж харугвамі. Быццам выпрабоўваючы ворага, ён кінуў на маскоўскія палкі польскую кавалерыю з левага крыла. Ваявода Чэляднін стрымаў іх націск ды зноў ударыў сваёй конніцай. Гэтак да самага поўдня супраціўнікі асьцярожна абменьваліся франтальнымі атакамі, не ўводзячы ў бой галоўныя сілы. Затым маскоўскія ваяводы паспрабавалі паслаць полк у тыл Астрожскаму й адначасова націснуць на фланг, аднак Канстанцін Іванавіч разгадаў гэты нябесьпечны ход, і абедзьве атакі ворага сышлі намарна. Тады бітва дасягнула апагею.

Уськінуўшы булаву, гэтман рашуча павёў у атаку ўсю конніцу Вялікага Княства. Хвіліны — і яна зьлёту цяжка ўрэзалася ў густыя шыхты маскоўскіх ратнікаў. Пачалася лютая сеча. Астрожскі ізноў быў наперадзе, заклікаючы да мужнасьці сваіх вершнікаў. Раптам — замяшаньне ў яго харугвах, незразумелыя крыкі... Націск адразу аслабнуў, а яшчэ праз які момант сам гэтман... вяртаў войска назад. Рэха панесла радасны, пераможны крык тысяч маскоўскіх коньнікаў — «Літва ўцякае!» Вялізнымі сіламі памкнуліся яны за харугвамі Астрожскага.

Калі пагоня на ўсёй хуткасьці падляцела да лесу, гэтман ускінуў булаву, за ім палкоўнікі ўзьнялі свае буздыганы, і «уцекачы» як па камандзе крута павярнулі ў бакі, а маскоўская конніца апынулася — о жах! — перад чорнымі пашчамі гарматаў... Трапныя стрэлы нішчылі ашаломленых ратнікаў, і тыя панічна кінуліся ўцякаць. Цяпер ужо харугвы Астрожскага, разьвярнуўшыся, сыпаліся наўздагон расьсеянаму ворагу. Гэта быў поўны разгром усёй маскоўскай арміі.

Трупамі маскоўскіх ратнікаў былі ўсьцяж засланы палі паміж Воршай і Дуброўнай. Летапісцы лічылі, што пад Воршаю іх загінула ад 30 да 40 тысяч. Шмат хто трапіў у палон, у тым ліку ўсе вышэйшыя камандзіры: Булгакаў — Голіца, Чэляднін, якога дагналі, 8 іншых ваяводаў — разам 48 военачальнікаў, а таксама 1500 дваранаў.

Васіль III уцёк са Смаленску, калі пачуў пра такі вынік бітвы.

Значэньне перамогі пад Воршай было выключным для княства. Распалася варожая кааліцыя, быў абаронены сувэрэнітэт дзяржавы. Акрыялі духам ваяры княства. Перамогу атрымаў праваслаўны князь, што прымусіла прыцішыць на некаторы час езуітаў і іншых праведнікаў каталіцызму. У Вільні былі пабудаваны дзьве новыя праваслаўныя царквы.

Заходняя Беларусь пад польскай акупацыяй 1920—1939 г.г.

Беларускі народ спрадвеку вызнačаўся талерантнасьцю. З належнай павагаю ставіўся да суседзяў і да суайчыньнікаў іншых нацыянальнасьцяў. У старажытных і пазьнейшых помніках пісьменства не знаходзім сьлядоў пра нацыянальныя або рэлігійныя варожыя адносіны беларусаў да якой-небудзь «чужой» нацыянальнасьці альбо веры.

На жаль, ня ўсе нашы суседзі належна ўспрымалі дабрату й спагадлівасьць беларусаў. Аўтар ня мае намеру чыніць закіды якой-небудзь нацыі, народу. Народ — гэта заўсёды народ, яму патрэбны мір і праца, добрасуседзкія адносіны з кожным чалавекам і кожным іншым народам. Аднак сярод многіх нацыяў знаходзіцца тонкая праслойка шавіністаў, якая стараецца абдурваць свой народ (і ня толькі свой), каб фальшывымі лозунгамі распаліць нездаровыя інстынкты, а пасьля, разыгрываючы псіхалёгію натоўпу, захапіць уладу ў свае рукі. У выніку большая ці меншая група палітычных ашуканцаў стварае дыктатарскую сістэму кіраўніцтва і тэрорам змушае людзей падпарадкавацца інтарэсам гэтай групы.

Такім спосабам была захоплена ўлада ў Італіі — фашыстоўскай партыяй (Мусаліні); у Нямеччыне — нацыянал-сацыялістычнай партыяй (Гітлер), у Расейскай імпэрыі — камуністычнай партыяй (Джугашвілі) і г. д...

Як вядома, у супольнай дзяржаве беларускага й польскага народаў (разам з украінцамі й жмудзінамі) быў ухвалены прынцып: у выпадку зьнешняй агрэсіі мы будзем супольна змагацца «За вольнасьць нашу й вашу». Гісторыя паказала, што беларусы сьвята шанавалі гэты прынцып, успомнім хоць бы Грунвальд, Монтэ-Касіно, Варшаву, дзейнасьць Касьцюшкі, Каліноўскага. На жаль, пад націскам шавіністычнай польскай праслойкі іншую пазіцыю адносна беларусаў заняла Польшча. Ідэя экспансіі на Беларусь стала больш прывабнай для ўладаў Польшчы, чым справядлівасьць і шматгадовае сяброўства.

Асабліва брыдкую ролю ў гэтым іграла і грае польскае духавенства. Узгадняўшы «пазіцыі» з варшаўскім урадам, высокаадукаваныя біскупы Польшчы і ксяндзы парушылі хрысьціянскі закон ПРАЎДЫ і СПРАВЯДЛІВАСЬЦІ. Дасканальна ведаючы, што значная частка насельніцтва Беларусі — каталікі, польскае каталіцкае духавенства, падыходзячы да беларуса, пыталася:

— Ты, каталік, ходзіш у касьцёл?

— Хаджу ў касьцёл,— гаварыў беларус.

— Значыць, ты паляк! Польскай веры!

І малапісьменныя беларускія селянін (а часта й зусім неадукаваны) змушаны быў прымаць словы душпастыра за праўду. Яму не мясьцілася ў галаве, што творыцца масавае ашуканства. Што з касьцельнага амвона сам «намесьнік Езуса Хрыстуса» гаворыць няпраўду... Калі ня верыць духоўнаму айцу (у пышных залачоных і срэбраных арнатах) і яго сьвятому крыжу, то каму ж тады верыць?...

Ня гледзячы на вялікі маральны й палітычны націск польскага духавенства і афіцыйнай сьвецкай улады, ня ўсе беларусы-каталікі выракліся роднага народу. Калі ім даказвалі, што «ты паляк» альбо «ты рускі» (бо ходзіш маліцца ў царкву), то гвалтаваны беларус бараніўся:

— Я не паляк і ня рускі!... Я — тутэйшы.

Тутэйшых набралася на тэрыторыі Заходняй Беларусі некалькі дзесяткаў тысяч (толькі на Віленшчыне звыш дзесяці тысяч).

Як жа, аднак, разьвіваліся ўзаемаадносіны беларусаў і палякаў на працягу польскай акупацыі да 1939 года?

Начальнік польскай арміі і польскай дзяржавы Язэп Пілсудзкі ў адозве да жыхароў самага Вялікага Княства 22 красавіка 1919 г. сказаў:

— «Стан бязупыннай няволі, які я, радзіўшыся на гэтай нешчасьлівай зямельцы, добра ведаю, павінен нарэшце быць зьніштожаны і ў гэтай, быццам, праз Бога забытай старонцы павінна запанаваць свабода...

... хачу вам даць магчымасьць разьвязаць унутраныя нацыянальныя і рэлігійныя справы гэтак, як самі таго захочаце, бяз ніякага гвалту або націску з боку Польшчы».

Так абяцаў галоўны кіраўнік польскай дзяржавы — маршал Язэп (Юзэф) Пілсудзкі. Беларусы паверылі (хоць ня ўсе). На пачатку сапраўды існавала нейкае супрацоўніцтва. У Варшаве і Горадні арганізаваліся беларускія батальёны і палкі. У занятых палякамі рэгіёнах прадаўжалі працаваць сотні беларускіх школ, існавала беларуская прэса і г. д. У Беластоку й Вільні паўсталі сярэднія беларускія школы, усьлед за тым — і ў Навагрудку, Клецку, Радашкавічах. Дзейнічалі беларускія арганізацыі і інш...

Хутка, аднак, адносіны да адраджэнцкага руху беларусаў сталі рэзка мяняцца. Перш за ўсё была зроблена вялікая крыўда сялянству. Урад замест патрэбнай зямельнай рэформы (як, напрыклад, у Латвіі, дзе абшарнікам пакінулі 30 га зямлі, а рэшту перадалі беззямельным і малазямельным сялянам), значныя арэалы зямлі перадаў асадніка-палякам (былым легіянэрам). Гэта, зразумела, стала прычынай многіх антыпольскіх выступленьняў, варожасьці беднай часткі беларускага сялянства да польскіх уладаў.

Пачалася бескампрамісная ліквідацыя беларускага школьніцтва. З трохсот беларускіх школ ужо ў дваццатыя гады засталося толькі некалькі (чатыры гімназіі і сэмінарыя). Пра вышэйшыя беларускія навучальныя ўстановы і гутаркі не магло быць. А ў трыццатыя гады ўцалела толькі адна беларуская школа — Віленская Беларуская Гімназія... І яна мелася ліквідавацца, ды пачалася вайна 1939-га году.

Ліквідаваліся сістэматычна ўсе беларускія арганізацыі: інстытут Гаспадаркі і культуры, Таварыства Беларускай Школы, Беларускі Банк, Каапэратыўныя арганізацыі, беларускія выдавецтвы і г. д.

Прасьледавалася ня толькі беларускае праваслаўнае духавенства, але й каталіцкае, вуніяцкае. Ксёндз др. Кулак, кс. Адам Станкевіч, кс. Цікота, кс. Стэповіч, кс. Гадлеўскі, кс. Глякоўскі і іншыя безперапынна прасьледаваліся, перасылаліся ў польскія парафіі альбо зусім заставаліся без прыходаў. Калі хоць малая частка беларусаў-каталікоў мела магчымасьць маліцца на роднай мове пры кіраўніцтве біскупа Матулевіча, то наступнік яго — яры шавініст біскуп Яблжыкоўскі — распачаў і давёў да канца поўную ліквідацыю беларускай мовы ў касьцёлах. Зразумела, гэта таксама ня выклікала сімпатыі беларусаў да акупацыйнай улады.

Побач са школьніцтвам першымі былі зьліквідаваны вайсковыя беларускія фармаваньні. Частка афіцэраў атрымала пэнсіі. Радавыя вайскоўцы — пераведзены ў польскія фармацыі альбо звольнены.

Трагічна выкарчоўваўся беларускі палітычны рух. Пакрыўджаная сялянская бедната, а таксама гарадзкія рабочыя, якія трымаліся роднай мовы і звычаяў, апынуўшыся на самай нізкай ступені грамадзтва, былі падатнай глебай для бальшавіцкай агітацыі. Перасыланыя з усходу агітатары паўсюдна вялі тайную прапаганду, якой народ ахвотна верыў. І калі перадавыя беларускія дзеячы арганізавалі Работніцка-Сялянскую Грамаду, у праграме якой асноўнымі дамаганьнямі было: даць сялянам зямлю бяз выкупу; устанавіць дэмакратычнае кіраўніцтва; адкрыць беларускія школы і ўстановы — людзі масава сталі запісвацца ў гэтую арганізацыю. Не мінула году, як Грамада налічвала больш ста тысяч сяброў. Калі ўлады не давалі ходу легальнай беларускай прэсе,— шырока распаўсюджвалася роднага роду нелегальная літаратура. Ажывіліся кантакты з Усходняй Беларусьсю. Умела праведзеныя выбары стварылі магчымасьць арганізаваць моцны пасольскі клюб у Сойме. Некалькі беларусаў было і ў Сэнаце. Зьявіліся выдатныя дзеячы, беларускія правадыры — Тарашкевіч, Рак-Міхайлоўскі, Мятла, Валошын, каторыя трымаліся левага напрамку, зьбліжанага да камуністаў.

Паслы — Васіль Рагуля, Фабіян Ярэміч, Павал Каруза — прапанавалі больш памяркоўны курс рэформаў. Аднак пасольская група была спаянай, заўсёды дзейнічала сумесна, і яе дзейнасьць, якую часта падтрымлівалі левыя польскія партыі, стварала сур'ёзную апазіцыйную сілу. Асабліва тады, калі выступалі сумесна ўкраінцы ды іншыя нацыянальныя лідэры.

Пілсудзкі, які ў тыя гады прадаўжаў кіраваць дзяржавай, спалохаўся масавага ўсенароднага руху беларусаў. Канфлікт узмацняўся тым, што маршал не навязваў асабістых кантактаў з беларусамі, і часта шавіністы падсоўвалі яму дэзінфармацыю.

(Працяг будзе.).

Лагер скаутаў. Фота А. МАКАРАВА.

На сваім месцы

На фасадзе Дома Саветаў у Мастах заняў сваё пачэснае месца дзяржаўны гэрб нашай краіны. На будынку ўжо даўно лунае бел-чырвона-белы сьцяг. І варта дадаць, што рабочая мова райсавета, і гарадзкога, і пасялковых — беларуская.

Старонка ТБМ у раённай газэце

У Мастоўскай раённай газэце «Зара над Нёманам» 23 чэрвеня 1993 года зьмешчаны першы выпуск клуба сяброў беларускай мовы і культуры пад назвай «Альбаросіка». Выпуск падрыхтаваны з дапамогай раённай рады Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны. У ім распавядаецца аб беларусах, колькі іх і дзе жыве па цэлым сьвеце, зьмешчаны выказваньні пра мову вядомых людзей, народныя жарты і інш.

Памяці паэта

Нядаўна споўнілася 90 гадоў з дня нараджэньня і 60 гадоў з дня сьмерці Міхася Явара (Міхал Карась), які паходзіць з вёскі Мінявічы, што на Мастоўшчыне. З гэтае нагоды на магіле паэта ў вёсцы Падборны адбылося ўшанаваньне памяці слаўнага земляка. Арганізаваў імпрэзу дырэктар Гудзевіцкага літаратурна-краязнаўчага музея Алесь Белакоз.

А. САБАСЬЦЯН.

Прызнаўшы тое, аб чым Беларусь згуртаваньне вайскоўцаў гаварыла паўгады да таго, Міністэрства абароны не ўтрымалася ад ісьтэрычнай антыпатрыятычнай, антыбеларускай кампаніі. Дзейнічала яно (і зараз дзейнічае) ня толькі словам, але й «делом». З васьмі вайскоўцаў кадравай службы, што прымалі прысягу непасрэдна на памосьце, чацьвёра былі звольнены на працягу паўгада, а астатнія знаходзяцца на мяжы звальненьня. Ды і ўвогуле з войска звольнена большасьць з тых, хто хоць калі выказаў сваю прыхільнасьць да беларускасьці.

Сёньня, напярэдадні сьвяткаваньня славутай Аршанскай бітвы, хочацца спадзявацца, што й пытаньне з прынясеньнем прысягі запасьнікамі «назрэе» раней, чым наша дзяржава, не дай божа, будзе ў небясьпецы.

Таксама хочацца спадзявацца й на тое, што ў Міністэрства абароны на гэты раз хопіць розуму й элемэнтарнага пачуцьця павагі да беларускага народу й яго гісторыі, каб калі не падтрымаць, то хаця б не перашкаджаць правядзеньню сьвята.

Міхась ВАРАНЕЦ, маёр запасу, сябра Каардыцыйнай Рады БЗВ,

г. Слонім.

■

5 верасьня БНФ, БЗВ і іншыя патрыятычныя сілы Беларусі ладзяць фэст Беларускай вайсковай славы. Але Міністэрства абароны не жадае слухаць і ўпарта працягвае ідэю сьвяткаваньня 23 лютага. Нас прымушаюць сьвяткаваць дзень Чырвонай Арміі, арміі, якая душыла выступленьні віцебскіх, гомельскіх, рагачоўскіх сялян, якая пад корань выразала ўдзельнікаў Слуцкага збройнага чыну, арміі, якая забясьпечыла разьдзел нашай Бацькаўшчыны ў 20-м, адрыў ад Беларусі векавечных нашых земляў Смаленшчыны, Браншчыны, Віленшчыны, Беласточчыны, арміі, на штыках якой 70 год трымаўся камуністычны рэжым...

Сёньняшнія беларускія ўлады не прызнаюць 8 верасьня, як не прызнавалі й 25 сакавіка. Але час ідзе. Мяняюцца і ўлады, і міністры. Народ вечны, нязьменная яго гісторыя, а значыцца, гадавіна бітвы пад Воршай усё адно стане сьвятам усенародным.

Усяслаў ВОЙНІЧ.

СПОРТ

Бэрлін, Сіднэй, Манчэстэр, Бразіліа, Стамбул або Пэкін?

Хуан Антоніё Самаранч не хавае, што гульні трэба аддаць Кітаю — для сьвятога, а дакладней, сьвятовага спакою.

23 верасьня 96 сяброў міжнароднага Алімпійскага камітэту вырашаць у Лазане, хто стане арганізатарам Алімпійскіх гульняў у 2000-м годзе. Мяркуюць, што рашэньне можа мець палітычнае абгрунтаваньне.

Канешне, можна будзе назваць гэта гістарычным жэстам, калі арганізацыю гульняў даверაць Пэкіну. Хто ведае, ці сапраўды Самаранч, крытыкаваны блізарукімі палітычнымі ігнарантамі, чарговым разам не паўплывае на хаду падзеяў. У гэтым меркаваньні няма ані каліва перабольшаньня. Калі ён сёньня гаворыць пра патрэбу даць шанц Кітаю, дык значыцца, ён ведае, што гаворыць. Самаранч ня прызвычаены кідаць словы на вецер. Спорт, асабліва алімпійскі рух, апынуўся ў правілеяваным становішчы. У вялікай ступені расклад сілаў на пераломе стагоддзяў можа залежыць менавіта ад спорту. Каталонец (Самаранч С. А.) у адным з інтэрв ´ю зацеміў: «Для Кітая гэта будзе вялікі шанц на дэмакратыю». Тым самым ён хацеў сказаць: вы крытыкуеце гэту вялікую краіну праз парушэньні правоў чалавека, але што вы зрабілі, каб людзі за Вялікім Мурам жылі нармальна?

У астатнім дзесяцігоддзі, не зважаючы на моцную крытыку, Алімпійскі камітэт — як ніколі дагэтуль — прымае рашэньні, у якіх ёсьць месца ўсяму сьвету. І Масква, і Сэул, і Барсэлёна вызначаліся ня проста дзеля аднаго таго, хто, дзе й калі будзе падфутбольваць скураны мяч на зялёнай траве. Усе гэтыя рашэньні папярэджваліся тэлефоннымі размовамі й зусім не міжгароднімі.

Падобна на тое, што 23 верасьня будзе прынята адно з [illegible] найважных рашэньняў.

Калі разважаць спакойна, дык вялікія шанцы мае Сіднэй, бо ад часу апошніх і адзіных у «антыподах» гульняў міне 40 год. Вялікія шанцы прызнаюцца за Манчэстэрам і нават за Стамбулам. Крыху горшымі здаюцца акцыі яшчэ нядаўняга фаварыта Бэрліна. Апошнія тамтэйшыя падзеі, якія парадаксальным чынам змогуць дапамагчы кітайскай сталіцы, фатальна паўплывалі на меркаваньні пра Бэрлін.

Пэкін адпрэчвалі амаль усе: бруд на стадыёнах, забойства на Тэнанмэнь, арышты студэнтаў і дысідэнтаў. Хто ж бы хацеў пры ўсім гэтым даверыць аліўкавую галінку падобнай краіне? Аднак Кітай незвычайная краіна: ані ў эўрапэйскім маштабе, ані нават у сусьветным. Гігантызм калоса з Азіі ўражвае статэчных эўрапэйцаў. Чакаюць гэтую краіну кепскія падзеі або ён лагодна пяройдзе да дэмакратыі? — раздумваюць у вялікіх габінэтах Усходу й Захаду. А, можа, й напраўду даць ім кавалачак каўбаскі ў выглядзе Алімпіяды?

Хуан Антоніё Самаранч не хавае, што для сьвятога, а дакладней, сьвятовага спакою кітайцам трэба даць гульні. Задумаемся, ці міжнародная супольнасьць сапраўды нагэтулькі баіцца кітайцаў, каб купіць іх наўзамен за спакой, ці ўсё ж яна так моцная, што можа пакараць азіятаў за ўсялякія сьвінствы, якія тамака робяцца з уласнымі грамадзянамі?

Брытанскі прэм ´ер Мэджэр ужо падбаў пра тое, каб пераканаць Самаранча на карысьць «залётаў» Манчэстэра. Кітайцы ўсім 96 сябрам МАК хочуць афіцыйна ўручыць памяткі з часоў дынастыі Мінь. А што, цікава, уручаць ужо неафіцыйна яны ды іншыя кандыдаты ў гаспадары гульняў?

«Wprost».

З невялікімі скарачэньнямі пераклаў з польскай мовы С. А.

ВІЗІТЫ

Міністр замежных справаў наведаў вёску Гудзевічы

29 жніўня міністр замежных справаў Беларусі сп. П. Краўчанка наведаў Гудзевіцкі этнаграфічны музэй у Мастоўскім раёне. У кнізе водгукаў ён пакінуў наступны запіс: «Пад час сваіх дыпламатычных вандровак я наведаў больш,як сорак краін сьвету. Але сёньня, наведаўшы Гудзевічы, яшчэ раз пераканаўся, што лепшая за ўсіх іх наша Беларусь, наша Бацькаўшчына... Глыбока ўражаны ўсім тым, што пачуў і ўбачыў у музэі». Спадар міністр таксама пісьмова падзякаваў кіраўніцтву мясцовага калгаса імя Карбышава за грашовую падтрымку школы і музэя.

Карыст ючыся нагодай, мы пацікавіліся ў дырэктара Гудзевіцкага музэя сп. А. Белакоза пра тое, ці праўду гавораць, што апошнім часам значна пагоршылася ягонае здароўе? Алесь Мікалаевіч запярэчыў: усё гэта толькі чуткі, а са здароўем у яго якраз наадварот стала лепш.

М. С.

Квакэры ў Горадні

27 жніўня Горадню наведала сумесная сябрына эспэрантыстаў з Ангельшчыны і Польшчы. Гарадзенскія эспэрантысты пазнаёмілі сваіх гасьцей з гісторыяй горада, паказалі іншаземцам гістарычныя мясьціны Горадні. Эспэрантаў з Англіі вельмі захапіла прыгажосьць старажытнай Каложы. У гісторыка-археалагічным музэі ангельцаў уразілі «Царскія вароты», выкананыя старажытнымі майстрамі са звычайнай саломкі. Яны не далі веры, што гэтая нібы залатая рэч, зроблена з такога простага матэрыялу. Трапіўшы на імшу ў Фарны касьцёл, яны былі захапіліся прыгажосьцю ўнутранага інтэр ´еру, папрасілі дазволу зрабіць фотаздымкі.

Цікава, што ўсе ангельскія эспэрантысты — сябры рэлігійнага «Таварыства сяброў», у міры іх завуць «Квакэры». «Таварыства сяброў» заснавана на пачатку 17 ст. у Англіі. Квакэры адмаўляюць інстытут сьвятароў, таямніцу хрышчэньня, таксама лічаць, што кожны чалавек як божая істота павінен сам, без пасрэднікаў, весьці духоўную размову з Богам. Квакэры ня могуць рабіць зло. На сваіх сходах яны сядзяць моўчкі, гаворыць толькі той, хто мае вялікую патрэбу ў размове. Квакэры прапаведуюць пацыфізм, займаюцца дабрачыннасьцю. Зараз у сьвеце кватэраў налічваецца каля 200 тысячаў.

Г. А.

ВІЛЬНЯ-93.

Фатаграфаваў А. УЛАДАСЕ ІЧ.

СНД-для бюракрата няўтульная хата

Колькі памятае сябе Мар ´яна Канстаньцінаўна Побаль, з маленства працавала яна ў сельскай гаспадарцы. Напачатку была праца ў бацькоўскім маёнтку. Потым, калі прыйшла савецкая ўлада і ўсіх пачалі прымусова заганяць ў калгас, Мар ´яна Канстаньцінаўна не адмовілася і, як большасьць яе аднавяскоўцаў у Граньдзічах, стала калгасьніцай. Зараз цяжка падлічыць: колькі сьлёзаў выплакала кабета, гледзячы на тое, як безгаспадарча ставяцца наежджыя старшыні калгасу да жывёлы, гаспадаркі. Асабліва балела сэрца ў спадарыні Побаль за зямлюпакутніцу.

Час няўрымсьлівы. Штучная сістэма калектыўнай гаспадаркі паціху збанкрутавала. Наноў у вяскоўцаў зьявілася магчымасьць стаць гаспадарамі на сваёй зямлі. Хоць і было Мар ´яне Канстаньцінаўне ўжо за шэсьцьдзесят, але ж наважылася яна мець свой кавалак зямлі, які вырашыла сама апрацоўваць. Побач яе ўласнай сядзібы быў амаль закінуты агарод. Гэтыя 0,6 гэктара й набыла гаспадыня. Каня прыдбаць спадарыня Побаль ня здолела, але, параіўшыся з хатнімі, набыла сабе матаблёк. Здавалася, справа пойдзе на лад, але, як потым высьветлілася, да матаблёку патрэбны запчасткі й паліва. З запчасткамі справа неяк вырашылася, а вось з палівам пачаліся цяжкасьці. Куды не зьвярталася бедная жанчына, ёй усюды адмаўлялі, маўляў, існуе пэўная пастанова ўраду, згодна з якой на матаблёкі паліва не прадугледжана.

Дайшла пэнсіянерка да райвыканкаму, трапіла на прыём да Эдуарда Сямёнавіча Бяляева, так, маўляў, і так, дзе знайсьці паліва для ўласнага матаблёка. Эдуард Сямёнавіч, замест таго, каб дапамагчы прасіцельцы, пачаў распытваць: за каго яна галасавала на выбарах? Абурылася Мар ´яна Канстанцінаўна й згадала райвыканкамаўскаму чыноўніку, што яна прыйшла да яго па дапамогу, па паліва, бо поле трэба ўзараць. Эдуард Сямёнавіч і тут сьцяміў і параіў беднай жанчыне пайсьці да Шушкевіча з Ельцыным, яны развалілі Саюз, дык хай яны й дапамагаюць. Зразумеўшы, што тут ёй не дапамогуць, Мар ´яна Канстанцінаўна пайшла са сваімі праблемамі да народнага дэпутата Рэспублікі Беларусь Мікалая Маркевіча. Давялося таму разьбірацца ў справе. Кароткага ўдзелу народнага абраньніка хапіла, каб Побаль прыняў сам старшыня райвыканкаму. Прасіў ён у Мар ´яны Канстанцінаўны прабачэньня за невыхаванасьць свайго падначаленага. Знайшлося і паліва, ажно цэлых 180 літраў у талёнах атрымала пэнсіянерка. Але нават гэтая перамога не задаволіла спадарыню Побаль, бо, як згадала яна у тэлефоннай размове, ёй і дагэтуль баліць сэрца з-за абыякавасьці, цынізму і нахабства габінэтнага бюракрата Э. Бяляева.

Г. АСТРОЎСКІ.

6, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

17.00. Беларуская літаратура. 6-ы клас. **17.30.** Навіны. **17.40.** «Дом для Кузькі». Мультфільм. **18.00.** Спасціжэнне ісціны. **18.30.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.45.** Веснік гарсавета. (Гр.). **19.10.** Пасля юбілею. Мінскае мастацкае вучылішча. **19.55.** Назнаёмыя знаёмцы. Духавы аркестр Міністэрства абароны Рэспублікі Беларусь. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** Спартыўны тэлекур´ер. **22.05.** Спектакль. **23.25.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

4.55, 14.20, 17.20, 20.35. Программа передач. **5,00, 8.00, 11.00, 14.00,17.00, 20.00, 23.00.** Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Странный зверь». **8.35.** «Таланты и поклонники». **9.15.** Премьера научно-популярного фильма «Вечности заложник». **9.45.** Тема. **10.30.** «Гол». **11.20.** «Золотые россыпи». Передача из Ростова-на-Дону. **14.25.** «Телемикст». **15.10.** «Эльдорадо-Парма». **15.40.** «Таланты и поклонники». **16.15.** «Звездный час». **17.25.** «Здравствуйте, мои дорогие». **17.50.** Фестиваль «Киношок-93». Открытие. **18.40.** Премьера шестисерийного фильма «Пять девушек в Париже». 5-я серия. **19.40.** Спокойной ночи, малыши! **20.40.** «Гол». **21.10** .Творческая встреча с Евгением Светлановым. **21.55.** Новая студия представляет: Джем-сейшн. («Даэр Стрейтз»).

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Мастера. В. Каверин. **9.00.** Устами младенца. **9.40.** Мульти-пульти. «С гитарой попавшие в просак». **9.45.** Фортуна. Поет Александр Малинин. **15.15.** Пилигрим. Российское бюро путешествий. **11.00.** Домашний экран. «Лев Толстой». Худ. фильм. 1-я серия. **12.20.** «Городские этюды». Док. фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Козырная дама. **13.55.** Открытый чемпионат США по теннису. Передача из Нью-Йорка. **15.00.** Премьера многосерийного док. фильма «Испания с высоты птичьего полета». **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Бизнес в России. **16.15.** Трансросэфир. «Европа — Азия». **17.00.** Хозяин. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Детектив по понедельникам. «Лаки Страйк» представляет худ. фильм «Мулен руж» из сериала «Криминальные истории». (США). **20.20.** «ЭКС». Экран криминальных сообщений. **20.30.** Манера. **21.00.** Момент истины. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** «Не быть динозавром». **22.55.** Спасение 911. **23.50.** «Каунтдаун». Новости популярной музыки.

ПОЛЬША-I

молодежи. **14.30.** Образовательное телевидение. **16.20.** Трансляция визита Папы Римского в Каунас. **18.25.** Телеэкспресс. **18.45.** Домашний юрисконсульт. **18.55.** Программа на вечер. **19.05.** Комедийный сериал пр-ва США. **19.30.** Выборы-93. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.00.** Прямо из Бельведера. **21.30.** Телетеатр. «Кто вы госпожа?». **22.20.** Анна Герман. Жизнь и творчество. **23.00.** Выборы-93. **23.45.** Открытки из Москвы. Елена Боннер. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.45.** «Сотворить что либо великое». Комедия пр-ва США.

ПОЛЬША-II

12.10. Семь дней польского спорта. **13.00.** «Павел апостол». Документальный фильм. **14.05.** «Возвращение Арсена Люпина». Сериал пр-ва Франции. **15.00.** Жизнь рядом с жизнью. **15.50.** Эдита Бартошевич в Яроцине. **16.10.** Мои книги. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Новые приключения. **17.00.** Панорама. **17.05.** Обзор кинохроник. **17.30.** Польская кинохроника. **17.40.** Студия выборов. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.10.** Студия выборов. **20.30.** «Принадлежащие к касте». Документальный фильм. **21.00.** «Молнии». Сериал пр-ва США. **21.20.** Автожурнал. **21.45.** Тележурнал выборщика. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортаж о визите Папы Римского в Литву. **23.15.** «Ладони танцора». Фильм пр-ва США. **23.45.** Концерт. **02.05.** Спортивная студия.

7, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Дакументальныя тэлефільмы. **9.00.** Беларуская літаратура. 6-ы клас. **9.30.** Фільм-канцэрт. **9.45.** «Старэйшы сын». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **12.00.** «Рок-айленд. Шоу». Музычная праграма. **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** Мультфільмы. **14.05.** «Заезны дом сярод узгоркаў». Мастацкі фільм. **15.45.** Сізбар-топ-10. **16.45.** Беларуская літаратура. 9-ы клас. **17.40.** Дакументальныя тэлефільмы. **18.20.** Дзённік Прынёмання. (Гр.). **18.35.** Рэзервы энергетыкі. Як падрыхтаваны да зімы цеплавыя сеткі. (Гр.). **19.00.** Абласныя навіны (Віцебск). **19.10.** «Усё жыццё мяне песня вядзе». Г. Радзько. **20.05.** «Жылі-былі». Дакументальны фільм. **20.35.** Кантакт: адрасы, прапановы, інфармацыя. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **22.15.** Кінанастальгія. «Раманс пра закаханых». Мастацкі фільм. **00.10.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Веселые нотки». **8.40.** «Просто Мария». **9.30.** Человек и закон. **10.00.** «Стартинейджер». **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Подросток». Худ. фильм. 1-я и 2-я серии. **13.50.** «Пекарь и лентяй». Мультфильм. **14.25.** «Деловой вестник». **14.40.** «Конверсия и рынок». **15.10.** Блокнот. **15.15.** Премьера мультфильма «Приключения Тэдди Ракспина» (Англия). **15.40.** Джэм. **16.10.** «Стартинейджер». **17.25.** «Диаспора. Армяне». **17.50.** Технодром. **18.05.** «Просто Мария». **18.55.** «Тема». **19.40.** «Спокойной ночи, малыши». **20.40.** «Впервые на телеэкране». Худ. фильм «Зовите меня мистер Браун» (Австралия). **22.20.** «Песня-93». В перерыве (23.00) — Новости. «На первенство мира по шахматам». **00.10.** «Пресс-экспресс».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Момент истины. **11.00.** Домашний экран. «Лев Толстой». Худ. фильм. 2-я серия. **12.20.** «Тайна красоты». Док. фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Виниловые джунгли. **13.55.** Открытый чемпионат США по теннису. Передача из Нью-Йорка. **15.00.** Родники. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». «Продленка». **16.15.** Трансросэфир. «Как поживаешь, Уфа?» **17.00.** Неопалимая купина «Костромские друзья Ефима Честнякова». **17.30.** Господа-товарищи. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 215-я серия. **20.15.** «Окончен бал». Балетмейстер Георгий Алексидзе. **21.00.** «Мой Дагестан». Расул Гамзатов. **21.25.** «Встречи в Токио». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Художница Наталия Шабалина. **23.10.** Музыка Санкт-Петербурга. «Просто друзья».

ПОЛЬША-I

15.55. Книга чудес техники. **16.10.** Научно-популярный журнал. **16.25.** Телекомпьютер. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.45.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Энциклопедия второй мировой войны. **18.45.** 100 лет кино. **19.05.** «Спенсир». Сериал пр-ва США. **19.30.** Выборы-93. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Проба любви». Сериал пр-ва Австралии. **23.00.** Выборы-93. **23.45.** Открытки из Москвы. Феликс внук Феликса. **00.00.** Вечерние новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** Документальный фильм. **01.10.** Публицистическая программа.

ПОЛЬША-II

13.00. Документальный фильм. **13.30.** Мода. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Флип и Флап». Комедия пр-ва США. **14.50.** «Чужая кровь». Документальный фильм. **16.05.** «Солнечные часы инков». Документальный фильм. **16.30.** Приветствие. **16.35.** Мультфильм. **17.00.** Панорама. **17.05.** Отчизна. **17.20.** Моя вера. **17.40.** Студия выборов. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. Телетурнир. **20.10.** Студия выборов. **20.30.** Документальный фильм. **21.00.** Польские диалоги. **21.30.** Культурно-публицистический журнал. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Письма из Европы. **23.00.** «Железная маска». Фильм пр-ва США. **00.30.** Репортаж с фестиваля. **01.00.** Панорама. **01.05.** Концерт. **01.40.** «Поговорим о женщинах». Фильм пр-ва США.

8, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Маці чалавечая». Дакументальны тэлефільм. **9.40.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **10.10.** Кінанастальгія. «Раманс пра закаханых». Мастацкі фільм. **12.05.** І зорка з зоркаю гаворыць. Шоу-праграма. **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** «Мацней за ўсе іншыя наказы». Мастацкі фільм. **15.20.** «Маўпіяна». Фільм-балет. **16.25.** Відзьма-нявідзьма. Навіны кіна-відэа-аудыё. **17.40.** «Бярэсце». Сустрэча з музыкай. Дакументальны фільм. **18.00.** «Незнаёмая песня». Кароткаметражны фільм. **18.30.** Навіны Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны. (Гомель). ТА «Рэха». Рэйтынг. **19.00.** Топ-агент — музычная праграма. **20.00.** Дабрадзея. Льецца вёскі Дзіўкі і іх лёсы. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **22.15.** «Мацней за ўсе іншыя наказы». Мастацкі фільм. **23.50.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00,17.00, 20.00, 23.10. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Посмотри, послушай». **8.40.** «Просто Мария». **9.30.** Торговый мост. **10.00.** Док. фильм «Девочка и рысь». **10.20.** «Джэм». **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Отец Сергий». Худ. фильм. **13.00.** «Мелочи жизни». Худ. телесериал. 15-я и 16-я серии. **14.25.** «Телемикст». **15.10.** «Дело». **15.20.** Блокнот. **15.25.** Мультфильм. «Приключения Тэдди Ракспина» (Англия). **15.50.** «Мутогроф». **16.10.** «Между нами, девочками...» **16.30.** «Клуб 700». **17.25.** «Здравствуйте, это я». **18.00.** «Просто Мария». **18.45.** «Миниатюра». Музыкальная программа. **19.00.** «Тайны века». Передача 4-я. **19.40.** «Спокойной ночи, малыши». **20.40.** Репортаж ни о чем. **20.55.** Футбол. Отборочный матч чемпионата мира. Сборная Венгрии — сборная России. Трансляция из Венгрии. **22.50.** Гребной марафон в Крылатском. **23.25.** Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Сборная России — сборная Германии. Передача из Финляндии. **00.10.** «Пресс-экспресс». **00.20.** «МТУ».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** «Мой Дагестан». Расул Гамзатов. **8.40.** «Встречи в Токио». **9.10.** Манера. **9.40.** Мульти-пульти. «Чудо-яйцо». **9.50.** Телевизионный театр России. Н. В. Гоголь. «Владимир III степени». Часть 1-я. **10.35.** Если вам за... **11.05.** Санта-Барбара». 215-я серия. **11.55.** «Окончен бал». Балетмейстер Георгий Алексидзе. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Дневной сеанс. «Балкон». Худ. фильм. **14.45.** Открытый чемпионат США по теннису. Передача из Нью-Йорка. **15.35.** Там-там новости. **15.50.** Бизнес: новые имена. **16.05.** Трансросэфир. «Дальний Восток». **16.50.** Христианская программа. «Александр Мень. Слово о библии». **17.15.** Человек дела. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 216-я серия. **20.15.** Л-клуб. **21.00.** Бизнес и политика. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** «Давайте разберемся». **22.55.** Театральный раз´езд. «Гастроли, гастроли...». **23.30.** «Мы никогда не пели на заказ». Фестиваль авторской песни.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.30.** Дошкольники дома. **10.55.** Поговорим о детях. **11.00** «Профессия — полицейский». Сериал пр-ва США. **11.20.** Таков мир. **12.15.** Документальный фильм. **13.00.** Новости. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Молодежная программа. **14.30.** Образовательное телевидение. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Молодежная программа. **17.45.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Здоровье. **18.40.** Что скажешь, мама? **19.05.** «Зорро». Сериал пр-ва США. **19.30.** Студия выборов. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Студия выборов. **21.15.** Спортивная студия. **22.00.** «Дела Роси О´Нейл». Сериал пр-ва США. **23.00.** Студия выборов. **23.45.** Открытки из Москвы. Диссидент. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Баллада о Янушке». Сериал пр-ва Польши. **01.30.** Публицистическая программа.

ПОЛЬША-II

10.40. Мир женщин. **11.05.** Пожелания. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** 45 минут со спортом. **13.00.** Документальный фильм. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **14.50.** Музыкальный концерт. **16.10.** Двадцать лет спустя. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Робин Гуд». Сериал пр-ва Италии. **17.00.** Панорама. **17.05.** Тележурнал. **17.15.** Летний журнал. **17.35.** Розыгрыш лото. **17.40.** Студия выборов. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.10.** Студия выборов. **20.30.** Документальный фильм. **21.00.** «Жизнь начинается после тридцати». Сериал пр-ва США. **21.55.** Спортивная студия. **22.45.** Панорама. **01.05.** Спортивная студия. **01.40.** «Неудобная правда». Сериал пр-ва Англии.

9, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Флейта», «Школьная аперэта». Тэлефільмы. **9.15.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **9.45.** ТА «Рэха». Рэйтынг. **10.05.** «Няскончаная вячэра». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі. **12.15.** Фільм-канцэрт. **12.55.** Спартыўны стыль. **13.30.** Навіны. **13.40.** Мультфільмы. **14.00.** «Доўгі дзень вясны». Музычны фільм. **14.40.** Турбаза «Воўчая». Мастацкі фільм. **16.10.** Педагагічны экран. **16.25.** Скарбы беларускай гісторыі. **16.45.** Беларуская літаратура. 10-ы клас. **17.30.** Навіны. **17.40.** Дакументальны фільм. **18.00.** Мэта — мая прафесія. Навучальна-вытворчы камбінат Кастрычніцкага раёна г. Гродна. (Гр.). **18.30.** Навіны. Бі-бі-сі. **19.00.** Абласныя навіны. (Гродна). **19.10.** Зачытайце маё пісьмо. **19.15.** Дзелавы партнёр. (Гр.). **19.45.** Пазіцыя ўрада. **20.00.** Запрашае ансамбль народнай музыкі «Бяседа». **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **22.15.** Творчае маладзёжнае аб´яднанне «Крок». **23.45.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5,00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.10. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** «Большой ух». Мультфильм. **8.30.** «Просто Мария». **9.20.** Футбол. Отборочный матч чемпионата мира. Сборная Венгрии — сборная России. 2-й тайм. Передача из Венгрии. **10.10.** «... До шестнадцати и старше». **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Дядюшкин сон». Тел. худ. фильм. Часть 1-я. **13.10.** «Легкий хлеб». Мультфильм. «Останкино». Представляет программу телевидения Таджикистана. **13.20.** Концерт этнографического ансамбля «Ганджина». **14.25.** «Телемикст». **15.10.** Блокнот. **15.15.** Мультфильм. «Приключения Тедди Ракспина» (Англия). **15.50.** «Орлята учатся летать». Передача для детей. **16.20.** «...До шестнадцати и старше». **17.25.** К дню независимости республики. «Таджикистан сегодня». **18.00.** «Просто Мария». **18.50.** «Музыкальный поклон Расулу». По страницам программы «Р. Гамзатов: стихи и песни». **19.10.** «Ваучер — степень доверия». **19.40.** «Спокойной ночи, малыши». **20.40.** Лотто «миллион». **21.10.** Фильмы нашей памяти. «Когда деревья были большими». **23.25.** «На первенство мира по шахматам». **23.40.** «Рок-н-ролл ТВ». **00.25.** «Пресс-экспресс»

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Утренний концерт. **8.15.** Прок. (Бизнес и политика). **9.10.** У Ксюши. **9.40.** Телевизионный театр России. Н. В. Гоголь. «Владимир III степени». Части 2-я и 3-я. **11.15.** Санта-Барбара». 216-я серия. **12.05.** Рек-тайм. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Русская виза. **13.55.** Открытый чемпионат США по теннису. Передача из Нью-Йорка. **15.00.** Терминал. **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». «Уроки космоса», «Первый тайм». **16.15.** Трансросэфир. «Остров». **17.00.** Обратный адрес. **17.30.** М-трест. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Санта-Барбара». 217-я серия. **20.15.** Хроно. В мире авто- и мотоспорта. **20.45.** «ЭКС». Экран криминальных сообщений. **21.00.** Отечество мое. «Преображение». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** «Звезда Парижа». Передача 2-я. **23.10.** «По стержню жизни». Михаил Дудин. **23.40.** Чемпионат Европы по боксу. Передача из Турции. **0.40.** Концерт Альберта Асадулина.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.10.** Программа дня. **10.15.** Мама и я. **10.45.** Поговорим о детях. **11.00.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **11.55.** Четверть часа на экране. **12.10.** Тележурнал. **13.00.** Новости. **13.10.** Программа дня. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Документальный фильм. **15.20.** Мы живем в Польше. **15.35.** Животные мира. **16.00.** Польская скульптура. **16.30.** Мы взрослые. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Для молодежи. **17.45.** Музыкальная программа. **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** Телетурнир. **18.45.** Хорошие обычаи. **19.00.** Документальный сериал. **19.30.** Студия выборов. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Клуб парадайс». Сериал пр-ва США. **22.10.** Цирковая программа. **23.00.** Выборы-93. **23.45.** Открытки из Москвы. Феномен Жириновского. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** «Перебежчики». Документальный сериал. **01.00.** Дебют с рекомендацией. **01.50.** Спортивная студия.

ПОЛЬША-II

14.00. Панорама. **14.05.** «Сумасшедший план банды Ольсена». Комедия пр-ва Дании. **15.40.** Репортаж из музея. **16.05.** Тележурнал. **16.20.** Приветствие. **16.35.** «Кот в сапогах». Мультсериал. **17.00.** Панорама. **17.05.** Спортивная студия. **17.40.** Студия выборов. **18.35.** «Поколения». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.35.** Колесо фортуны. **20.10.** Студия выборов. **20.30.** Документальный фильм. **21.00.** Музыкальный репортаж. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортаж о визите Папы Римского в Литву. **23.05.** «Парни из Ферайны». Фильм пр-ва США. **01.25.** Театральная студия. «Приключения в Варшаве».

10, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Фільм-канцэрт. **9.00.** Беларуская літаратура. 10-ы клас. **9.40.** «Дзяжурная аптэка». Мастацкі фільм. **10.10.** Пазіцыя ўрада. **10.25.** Дырыжор А. Анісімаў. **11.10.** «Ханума». Фільм-спектакль. 1-я і 2-я часткі. **13.30, 17.30.** Навіны. **13.40.** Фільм-канцэрт. **14.00.** «Забойства на манастырскіх сажалках». Мастацкі фільм. **16.30.** З далёкіх вандровак. **17.40.** «Эй, на лінкоры»! Кароткаметражны фільм. **18.20.** Дзённік Прынёмання (Гр.). **18.30.** Толькі па пятніцах. Інфармацыйна-публіцыстычная праграма (Гр.). **19.00.** Пік. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.45.** «Стоп-кадр». Крымінальная хроніка. **22.05.** «Афіцыйная гісторыя». Мастацкі фільм. **00.00.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

5.00, 8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.00. Новости. **5.20.** Утренняя гимнастика. **5.30.** Утро. **7.45.** Фирма гарантирует. **8.20.** В гостях у сказки. Худ. фильм. «Принцесса — павлин». **10.00.** Клуб путешественников (с сурдопереводом). **10.50.** Пресс-экспресс. **11.20.** «Дядюшкин сон». Тел. худ. фильм. Часть 2-я.**13.20.** Премьера тел. док. фильма «Ламинария или жизнь с точки зрения». (Владивосток). **14.25.** «Бридж». **14.50.** «Бизнес-класс». **15.05.** В гостях у сказки. Худ. фильм «Принцесса — павлин». (Китай). **17.20.** «Новая Россия и европейская безопасность». **17.40.** «Человек и закон». **18.15.** «Вагон 03». **18.45.** «Поле чудес». **19.40.** «Спокойной ночи, малыши»! **20.40.** «Человек недели». **20.55.** В клубе детективов. «Суини». 10-я серия (Англия). «ВИД: представляет. **21.55.** «Политбюро». **22.30.** «Музобоз». **23.35.** «Авто-шоу». **23.50.** «Программа Х». **00.15.** «Хит-конвейер». **01.20.** «Пресс-экспресс».

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.20.** Телевизионная биржа труда. **7.30.** Время деловых людей. **8.00.** Параллели. **8.15.** Отечество мое. «Преображение». **9.10.** «Никогда не пели на заказ». Фестиваль атворской песни. **9.40.** В мире животных. **10.40.** Мульти-пульти. «Контакт». **10.50.** «Санта-Барбара». 217-я серия. **11.40.** Чемпионат Европы по боксу. Передача из Турции. **12.40.** Крестьянский вопрос. **13.25.** Сам себе режиссер. **13.55.** Открытый чемпионат США по теннису. Передача из Нью-Йорка. **15.00.** «Бурда моден» предлагает... **15.30.** Там-там новости. **15.45.** Студия «Рост». «Музыкальный класс». **16.15.** Трансросэфир. «На пути к рынку». **16.45.** Мульти-пульти. «Человек сильнее крепости». **16.55.** Дисней по пятницам. «Дорогу указывает любовь». Худ. фильм. 2-я серия. **17.45.** Парламентский час. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Премьера телеэкрана. «Океан». Многосерийный худ. фильм. (Италия — США — Испания). 3-я серия. **21.00.** Джентльмен-шоу. **21.30.** «Фру-89». «Благоприятные обстоятельства». «Изящные манеры». Мультфиьмы для взрослых. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Поет Вика Цыганова. **23.35.** Чемпионат Европы по боксу. Передача из Турции. **00.35.** «Император Спид». Док. фильм.

ПОЛЬША-I

7.00. Кофе или чай? **10.00.** Новости. **10.15.** Мама и я. **10.25.** Дошкольники дома. **11.00.** «Саманта». Фильм пр-ва США. **13.00.** Новости. **13.15.** Сельскохозяйственная программа. **13.45.** Программа для детей. **14.30.** Образовательное телевидение. **14.45.** Взгляд на Германию. **15.15.** Бизнес-старт. **15.30.** Евротуристика. **15.45.** Тележурнал. **16.00.** Какая ты есть. **16.15.** Если не Оксфорд, то что? **16.35.** С обоих сторон сцены. **16.55.** Программа на вечер. **17.05.** Программа для детей. **17.50.** Музыкальная программа. **18.00.** Теле экспресс. **18.20.** Журнал потребителя. **18.40.** Свидание «в темную». **19.30.** Студия выборов. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Студия выборов. **21.15.** «Золотая сабля». Сериал пр-ва Австралии. **23.00.** Выборы-93. **23.45.** Открытки из Москвы. Валерия с Новодворска. **00.00.** Новости. **00.15.** Горячая линия. **00.25.** Музыкальная программа. **00.30.** Спортивная студия. **01.30.** «Не плачь, моя дорогая». Фильм пр-ва Франции.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Развлекательная программа. **9.10.** Местная программа. **9.40.** «Батман». Сериал пр-ва США. **10.10.** Дикая Америка. **10.40.** Мир женщин. **11.05.** Пожелания. **12.00.** Панорама. **12.05.** Студия второй программы. **12.10.** Киносеанс. **12.40.** Развлекательная программа. **13.00.** Культурно-публицистический журнал. **13.40.** Мечты и грусть. **14.00.** Панорама. **14.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **14.50.** Фестиваль. **15.55.** Штрих к последнему портрету. **16.30.** Приветствие. **16.35.** «Батман». Сериал пр-ва США. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа для молодежи. **17.25.** Концерт. **17.40.** Студия выборов. **18.35.** «Кэт и Алли». Сериал пр-ва США. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Спорт. **22.40.** Репортаж о визите Папы Римского в Эстонию. **23.05.** «Остановка Аляска». Сериал пр-ва США. **23.50.** Телетеатр. «Смерть второй раз». **01.25.**Фестиваль.

11, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 21.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** «Афіцыйная гісторыя». Мастацкі фільм». **10.20.** Урокі здароўя. **11.00.** Тыдзень планеты. **11.15.** Паказвае Гродна. «Акцэнты». **12.15.** Мульфільмы. **12.35.** Старонкі беларускай музыкі. **12.55.** Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «КІМ» (Віцебск) — «Днепр» (Магілёў). **14.30.** Карагод. **15.30.** Хрысціянская праграма. **16.00.** Гандбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. Скарб-93. Фестываль талентаў. **18.40.** Ало, ёсць пытанне. **19.40.** Сізбар-топ-10. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Панарама. **21.50.** «Пунсовы першацвет». Мастацкі фільм. 1-я серыя. **23.00.** НІКа.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 20.00, 23.10. Новости. **6.20.** Программа передач. **6.25.** Утренняя гимнастика. **6.35.** Пресс-экспресс. **6.45.** Субботнее утро делового человека. **7.30.** Азартные игры. **8.00.** «Марафон-15 представляет: «Зов джунглей». **8.25.** Телекомпания «Мир». **9.50.** «Эко». **10.05.** Книжный двор. **10.45.** «Азбука собственника». **10.55.** «Служенье муз не терпит суеты». **11.25.** «Лица власти». **11.40.** «Киноправда»? Худ. фильм «Закон жизни». **14.25.** «Медицина для тебя». **15.00.** Футбол. Чемпионат России. «Динамо» (Москва) — «Торпедо» (Москва). **16.50.** Красный квадрат. **17.30.** «В мире животных». **18.10.** «Вокзал мечты». Ю. Башмет. **18.50.** «Ти джэй хукер». Фильм 4-й. (США). **19.40.** «Спокойной ночи, малыши». **20.40.** «От ныне и во веки веков». Фильм 2-й, часть 1-я (США). **21.45.** Студия «Резонанс» представляет. **22.00.** Открытие 11-го российского фестиваля «Гардемарины эстрады». Передача из Сочи.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Свой взгляд на мир. **7.55.** Телеэрудит. **8.00.** Формула-730.**8. 30.** Непознанная вселенная. **9.00.** Студия «Рост». «Красны девицы». «Наш Ералаш». **9.30.** Пилигрим. Российское бюро путешествий. **10.15.** «Как жить будем?» **11.00.** «Невероятные приключения итальянцев в России». Худ. фильм. **12.40.** Крестьянский вопрос. «Сев». **13.20.** «Что нам стоит дом построить». **13.50.** Видиопоэзия. М. Кабаков. **14.05.** Изабель. Развлекательная викторина. **14.50.** Открытый чемпионат США по теннису. **15.30.** Золотая шпора. **16.00.** Футбол без границ. **16.55.** Телеэрудит. **17.00.** Балет, балет... **18.00.** Фильм-премьер. **18.15.** Устами младенца. **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** «Океан». 4-я серия. **21.00.** Совершенно секретно. **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Программа «А» на фестивале «Киношок». Трансляция из Анапы. **23.55.** Чемпионат Европы по боксу. **00.5.** Центр Стаса Намина (Эс-эн-си) представляет клуб «Желтая подводная лодка».

ПОЛЬША-I

8.00.Сельскохозяйственный журнал. **8.20.** Агрорынок. **8.45.** Из Польши. **9.05.** Правота и эмоции. **9.25.** Все об огороде. **10.00.** Новости. **10.10.** «Зерно». Программа католической редакции для детей. **10.35.** Программа для детей. **12.00.** Звериная одиссея. **13.00.**Новости. **13.10.** Программа о семье. **13.45.** В ладу с природой. **14.15.** Спорт. **15.00.** Мультфильмы У. Диснея. **16.15.** Летнее MTV. **16.40.** Телетеатр. «Маленькие радости». **18.00.** Телеэкспресс. **18.20.** «День за днем». Сериал пр-ва США. **19.10.** Тележурнал. **19.30.** Выборы-93. **20.00.** Детский журнал. **20.10.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **20.55.** Студия выборов. **21.15.** «Электронные мечты». Комедия пр-ва США. **23.00.** Выборы-93. **23.45.** Открытки из Москвы. Рынок по-русски. **23.55.** Новости. **00.00.** Развлекательная программа. **00.40.** Спортивная суббота. **01.00.** «Флик стори». Фильм пр-ва Франции. **02.45.** Ночи в Лас Вегас. **03.30.** «Вамп». Фильм пр-ва США.

ПОЛЬША-II

8.30. Панорама. **8.35.** Военный киножурнал. **9.00.** Программа для детей. **10.00.** «Такие одинокие». Программа для глухонемых. **10.20.** Урок языка глухонемых. **10.25.** Приветствие. **10.35.** Сообщество в культуре. **11.05.** 21 вопрос. **11.15.** Развлекательная программа. **12.00.** Встреча с музыкой. **13.00.** Академия польского кино. «Рукопись, найденная с Сарагосе». **14.30.** Животные мира. **15.00.** Польские монастыри. **15.30.** Спортивная программа. **16.55.** Розыгрыш лото. **17.00.** Панорама. **17.05.** Программа на вечер. **17.15.** «Полный дом». Сериал пр-ва США. **17.40.** Выборы-93. **18.30.** Звезды тех лет. **19.00.** Панорама. **19.05.** Местная программа. **19.30.** Телетурнир. **20.10.** Выборы-93. **20.30.** Спортивная студия. **21.10.** Публицистическая программа. **22.00.** Панорама. **22.30.** Слово на воскресенье. **22.40.** Развлекательная программа. **23.10.** «Как завоевывался дикий Запад». Вестерн пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.05.** Спорт.

12, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ

8.00. Раніца рэспублікі. **8.10, 20.35.** Пад купалам сусвету. **8.25.** Слова да чалавека. **8.55.** Справы вайсковыя. Да Дня танкістаў. **9.40.** «Шалёныя грошы». Мастацкі фільм. **11.05.** «Белыя і чорныя». Шашачны клуб. **11.35.** Конны спорт. **12.35.** Вас выклікае спартландыя. **14.00.** Гандбол. Кубак еўрапейскіх чэмпіёнаў. **15.30.** Для дзяцей. Літарынка. **16.10.** Кінаэкран-93. Верасень. **17.20.** Мультфільм. **17.40.** «Мільён у шлюбным кошыку». Мастацкі фільм. **19.10.** Запрашаем на вячоркі. **20.00.** Панарама. **20.40.** Калыханка. **21.00.** Каскад: кантакт, інфармацыя, рэклама. **21.20.** «Пунсовы першацвет». Мастацкі фільм. 2-я серыя. **22.40.** Відзьма-нявідзьма. Навіны кіна-відэа-аудыё.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО»

6.00, 14.00, 17.45, 23.00. Новости. **6.20.** Утренняя гимнастика. **6.30.** Авто-шоу. **6.45.** Технодром. **7.00.** «Час силы духа». **8.00.** «Центр». **830.** «С утра пораньше». Мультфильм «Денвер-последний из динозавров». **9.00.** «Пока все дома». **9.30.** Тираж «Спортлото». **9.45.** «Утренняя звезда». **10.35.** «Полигон». **11.05.** «Марафон-15». **11.45.** Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. **12.30.** «Я — женщина». КТВ-1 и Франс Интернасьональ представляют. **13.00.** Премьера фильма «Пиф и Геркулес». **13.10.** Док. фильм «Подводная одиссея команды Кусто». **14.20.** Диалог в прямом эвире. **15.00.** «Клуб путешественников». **15.50.** «Живое дерево ремесел». **16.00.** Мультфильмы «Каспер и его друзья» (Англия). «Настоящие охотники за привидениями» (США). **16.50.** «Панорама». **17.30.** Телелоция. **18.00.** Презентация фильмов режиссера К. Шаброля. **18.45.** Погода. **18.50.** «Большой театр. Дни и вечера». М. Глинка — опера «Жизнь за царя». **21.00.** Итоги. **21.45.** Спортивный уик-энд. **22.00.** Волейбол. Чемпионат Европы. Мужчины. Финал. Передача из Финляндии. **23.25.** «На первенство мира по шахматам». **23.40.** Видеодром.

КАНАЛ «РОССИЯ»

7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. **7.25.** Открытый чемпионат США по теннису. **8.30.** Доброе утро. «Завтрак для чемпионов». **9.00.** Студия «Рост». «Первый тайм». **9.30.** Здоровье. **10.00.** Атыбаты... **10.30.** Кипрас Мажейка. Репортаж из Южной Африки. **11.00.** «Тайна черных дроздов». Худ. фильм. **12.30.** Мульти-пульти. «Трое друзей и фартучек». **12.40.**Крестьянский вопрос. **13.20.** Не вырубить... **13.35.** Наш сад. **14.05.** Открытый чемпионат США по теннису. **14.50.** Белая ворона. **15.35.** Коробка передач. **15.50.** Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». **16.50.** Волшебный мир Диснея. «Новые приключения Винни-Пуха», «Черный плащ». **17.40.** Чемпионат мира по автогонкам в классе «Формула-1». **18.45.** Праздник каждый день. **19.25.** Кинотеатр си-би-эс. «Последний из великих спасшихся». Худ. фильм (США). **21.10.** У Ксюши. **21.40.** «Америка Владимира Познера». **22.20.** Автомиг. **22.25.** Звезды говорят. **22.30.** Спортивная карусель. **22.40.** Маски-шоу. «Маски на именинах». **23.15.** Чемпионат Европы по боксу.

ПОЛЬША-I

8.00. Сельское хозяйство в мире. **8.35.** Неделя. **9.30.** Программа о сельском хозяйстве. **9.55.** Программа дня.**10.00.** Телеутро. **12.00.** Документальный сериал. **13.00.** Телеконцерт пожеланий. **13.30.** Телетеатр для детей. **14.25.** С камерой среди зверей. **14.50.** В старом кино. «Дорога перед нами». **16.45.** 100 вопросов. **17.15.** Перец и ваниль. **18.00.** Телеэкспресс. **18.30.** «Династия». Серия 206. **19.20.** Семь дней — мир. **20.00.** Вечеринка. **20.30.** Главный выпуск новостей. **21.15.** «Великое землетрясение». Сериал пр-ва США. **22.10.** Концерт. **00.10.** Спортивное воскресенье. **01.00.** «Ухо». Фильм пр-ва Чехословакии. **02.30.** Возвращение бардов.

ПОЛЬША-II

8.30. Обзор событий недели. (Для глухих). **9.00.** Мультфильм. **9.25.** Фильм для глухих. **10.05.** Слово на воскресенье. (Для глухих). **10.10.** Приветствие. **10.30.** Местная программа. **11.30.** Развлекательная программа. **12.00.** Час с Ганной Берберой. **13.00.** Художественный фильм. **14.50.** Вторая программа. **15.00.** Спортивная студия. **15.50.** Привет, двойка. **16.00.** Путешествие во времени и пространстве. **16.50.** Привет, двойка. **17.00.** Панорама. **17.15.** «Чудесные годы». Сериал пр-ва США. **17.40.** Программа о животных. **18.10.** События недели. **18.30.** Спортивная студия. **19.25.** Телетурнир. **20.00.** Спортивная студия. **21.10.** Специальная линия. **22.00.** Панорама. **22.30.** Итальянская мода под звездами. **23.25.** «Чарли Шампански». Сериал пр-ва США. **01.00.** Панорама. **01.10.** Спорт.

АПОШНЯЯ СТАРОНКА

Рынак

Апошні месяц на Гарадзенскім рынку прайшоў пад знакам перамен. Найбольшыя хваляваньні былі выкліканы зьменай расейскіх грошай. Даходзіла нават да таго, што за беларускія купоны нічога нельга было набыць, гандаль ішоў толькі за даляры і расейскія рублі. Так пратрымалася каля двух тыдняў і, ўрэшце, курс даляра, які даходзіў да трох тысяч беларускіх купонаў, зьніжаўся нават да 1700. Зноў асноўнай грашовай адзінкай пры разьліку сталі беларускія грошы. Праўда, тэндэнцыя да росту коштаў і дагэтуль застаецца нязьменнай, нават на бульбу, якая заўсёды ў гэты час значна апускалася ў цане.

Цэны на некаторыя харчовыя тавары на Гарадзенскім торжышчы ў мінулыя выхадныя:

Сьвініна, 1 кг — 1800—5500 руб.
Бараніна, 1 кг — 2500—3500 руб.
Яйкі, дзесятак — 450—550 руб.
Курыца, 1 шт.— 3500 руб.
Качка, 1 шт.— 3000 руб.
Масла, 1 кг — 2800 руб.
Сыр «Расейскі», 1 кг — 3000 руб.
Капуста, 1 кг — 150 руб.
Мёд, 1 кг — 6000 руб.
Сьмятана, 1 л.— 900 руб.
Вінаград, 1 кг — 1500 руб.
Бульба, 1 кг — 130 руб.
Гуркі, 1 кг — 600 руб.
Цыбуля, 1 кг — 200 руб.
Перац, 1 кг — — 800 руб.
Морква, 1 кг — 250 руб.
Памідоры, 1 кг — 700—750 руб.
Яблыкі, 1 кг — 150 руб.
Грушы, 1 кг — 150 руб.
Разынкі, 1 кг — 2500 руб.
Грыбы, лісічкі, 1 кг — 4000 руб.
Бэнзін, 1 л. А-76—300 руб.
А-93—400 руб.
Гарэлка, 1 бут.— 1600 руб.
Даляр ЗША — 1700—1800 руб.

М. ЖЫЛЕЎСКАЯ.

БЕЛАРУСЫ З ПАЛЯКАМІ ПРЫМАЮЦЬ ІСЛАМ

Набывае аўтарытэт сярод беларусаў царква прарока Магамэта. Згодна статыстыцы, якую вядзе адзін з духоўных кіраўнікоў мусульманскай дыяспары ў Горадні Ю. Крыніцкі, 11 беларусаў і трое маладых палякаў Гарадзеншчыны прынялі іслам.

ДАЛЯРЫ МЕНЯЕМ НА ЛІТЫ — І БАК БЭНЬЗІНАМ ЗАЛІТЫ

Дэфіцыт паліва на заправачных станцыях Гарадзеншчыны не паставіў у безвыходнае становішча мясцовых бізнэсмэнаў. Многія з іх, захапіўшы з сабою некалькі дзесяткаў даляраў, едуць да суседняе Летувы, дзе, абмяняўшы даляры на літы, запраўляюць бакі сваіх легкавікоў. Дарэчы, курс даляра ў адносінах да літа вагаецца ў адносінах 1 да 4.

ІМША ДЛЯ ПАЧАТКОЎЦАЎ

У мінулую нядзелю ў гарадзенскіх храмах праваслаўнай і каталіцкай царквы на ранішняй літургіі былі пераважна дзеці. Менавіта для тых, хто сёлета ўпершыню пойдзе ў першы клас, сьвятары адпраўлялі імшу, спавядалі, прычашчалі, наказвалі не забываць сьвятыя храмы і наведваць іх як мага часьцей.

Г. У.

Крымінальная хроніка

За мінулы тыдзень на тэрыторыі вобласьці зарэгістравана 85 злачынстваў і 37 здарэньняў, у тым ліку тры цяжкія цялесныя пашкоджаньні, адзін разбой, 21 крадзёж дзяржаўнай і 42 асабістай маёмасьці грамадзян. За гэты ж час 19 злачынстваў выкрыта.

Крымінальная асаблівасьць тыдня — значнае месца ў зводках адводзіцца амэрыканскаму даляру, паколькі менавіта з-за яго ўчынена нямала злачынстваў.

■

Трое падлеткаў у склепе дома па вуліцы Таўлая адабралі ў свайго аднагодкі 25 даляраў, 300 тысяч польскіх злотых, 5 тысяч расейскіх рублёў, залатыя завушніцы й асабістыя рэчы.

Як высьветлілася, пацярпелы намерваўся ў склепе пераначаваць.

■

Наступны сюжэт адбыўся ў нядзелю паблізу Слонімскага рынку, дзе камэрсант-аматар меўся памяняць на «зайцоў» 200 даляраў. Аднак трох злачынцаў, у легкавіку якіх адбыўся абмен, пагражаючы газавым пісталетам адабралі ў прадаўца ўвесь капітал — 2 тысячы «зялёных», не заставіўшы ў памяці пацярпелага ні нумара, ні маркі аўтамабіля.

■

Днём раней яшчэ адзін слонімец разьвітаўся з 882 далярамі. Менавіта за такую суму невядомы «добразычлівец» абяцаў дапамагчы пацярпеўшаму набыць мэблю.

■

Яшчэ адно «мэблевае» махлярства ўчынена ў Горадні, дзе маладая кабета тыдзень таму перадала на набыцьцё дэфіцыту 240 тысяч рублёў знаёмаму яе мужыка. Той зьнік і дагэтуль — ні мэблі, ні грошай...

■

На 1270 даляраў пашыкаваў у Горадні мытнік-летувіс. Вяртаючыся з Санкт-Пецярбурга, дзе ён удала прадаў легкавік, надумаўся завітаць на вуліцу Горкага да знаёмай кабеты, дзе ў вясёлай кампаніі правабіў час. Раніцой хапіўся, а даляраў як і не было.

Г. СЫСОЙ.

«ПАГОНЯ»
Рэдактар С. АСТРАЎЦОЎ

Заснавальнік: культурна-асьветніцкі фонд «Бацькаўшчына»

Адрас рэдакцыі: 230023, г. Горадня, вул. Дамініканская, 1.
Тэлефоны: 45-29-96, 45-41-83.
Газэта выдаецца штотыдзень па пятніцах.
Індэкс 63124. Ліцэнзія № 465.
Фотанабор, афсэтны друк.
Гарадзенская вабласная ўзбуйненая друкарня: 230003, г. Горадня, вул. Паліграфістаў, 4.

Падпісана да друку .1993 г.
Тыраж 3252 паасобнікаў. Замова 3860